

توراه اور • پاراشاها מקץ • مامار 13

כי אתה נרי ה' והוי"ה יגיה חשכי

زیرا تو چراغ منی، نام چهار حرفی (ה', Havayah)

نفس، چراغ نام چهار حرفی (ה') است: توراه و هیبت، روغن آن‌اند و نفس حیوانی
فتیله‌ای است که شعله نفس الهی دگرگونش می‌کند، تا حقیقتِ ה' در جهان جسمانی
بتابد. هنگامی که نسل‌های متأخر و ضعیف‌تر دیگر نمی‌توانند خود این چراغ را
روشن کنند، ה'ی برتر، فراتر از عوالم مرتب، تاریکی‌شان را روشن می‌کند؛ چنان‌که
درחנוکا (Chanukah) رخ داد.

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربّه، رب لیوی بیتسحاق

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/13

مقصود اصلی

نفس، چراغِ نامِ چهارحرفی (ה') است: تورا و هیبت، روغنِ آن‌اند و نفسِ حیوانی فتیله‌ای است که شعله‌ی نفسِ الهی دگرگونش می‌کند، تا حقیقتِ ה' در جهانِ جسمانی بتابد. هنگامی که نسل‌های متأخر و ضعیف‌تر دیگر نمی‌توانند خود این چراغ را روشن کنند، ה'ی برتر، فراتر از عوالم مرتب، تاریکی‌شان را روشن می‌کند؛ چنان‌که درחנוکا (Chanukah) رخ داد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این مַאמַר می‌پرسد چرا آیه پادشاه داوود (דוד) نام ה' را دو بار می‌آورد و بار دوم واوی افزوده دارد. نفس در بدن «چراغِ ה'» است: روغن، فتیله و دو رنگ شعله آن با چهار حرف نام مطابقت دارند. نورِ نفسِ الهی به نفسِ حیوانی چنگ می‌زند، همان‌گونه که شعله به فتیله چنگ می‌زند، تا آن را به زیر فرمان آورد و دگرگون سازد. برای نشان‌دادن اینکه چگونه نفسِ حیوانی فرودست می‌تواند نور شود، آد מו"ר ר' אהרן (Alter Rebbe) عبارت «تو را برمی‌افرازم، ای ה'، پادشاه من» را توضیح می‌دهد: آفرینش تنها از فرمانرواییِ ה' جاری می‌شود؛ پرتویی که از راه انقباض (צמצום، tzimtzum) به آن دست می‌یابیم، اما ذاتِ ה' به‌ویژه در جهانِ جسمانی، از طریقِ میتسووس (מצוות، mitzvos)، آشکار می‌شود؛ همان‌گونه که شعله تنها بر فتیله نور می‌شود. از آن‌جا که ریشه نفسِ حیوانی بسیار والا است، دگرگونیِ آن مهربی را فرومی‌آورد که فراتر از عوالم مرتب است. روغن، تورا و هیبتِ برتری است که از حکمت (חכמה، Chochmah) فرومی‌آید؛ فتیله، هیبتِ فروتر است؛ و دو شعله، عشق از بالا و عشقی‌اند که از تأمل زاده می‌شود. ה' دوم و برتر، تاریکیِ نسل‌های متأخر را روشن می‌کند؛ نسل‌هایی که نیرویی از خود ندارند، چنان‌که معجزه حنوکا نشان می‌دهد.

طرح کلی

1	پرسش و چراغ	2-11
چرا نام دو بار آمده است؛ نفس همچون چراغی که چهار بخشش با چهار حرف ה' مطابقت دارند.		
2	فتیله و روغن	5-31
چراغ‌های مقدس به‌مثابه گواهی؛ چگونگی سوختن شعله؛ چنگ‌زدنِ نفسِ الهی به نفسِ حیوانی و دگرگون کردنِ آن، همان‌گونه که شعله فتیله را می‌سوزاند.		
3	«تو را برمی‌افرازم، ای ה'، پادشاه من»	10-61
فرمانروایی به‌مثابه پرتویی صرف که از راه انقباض‌ها به آن دست می‌یابیم؛ عشق به ذاتِ ה'؛ دو ترتیب «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» و «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم»؛ و پادشاه متعالی که در جهانِ جسمانی جامه می‌پوشد.		
4	آشکارشدنِ نور از راه اعمال	13-111
میتسووس در این جهان ذاتِ ה' را فرومی‌آورند، همچون شعله‌ای بر فتیله؛ افروختنِ چراغ‌ها حقیقتِ ה' را می‌آورد؛ در برابر او بالا و پایین برابرند.		
5	مهربی فراتر از اندازه	141
نفسِ حیوانی دگرگون‌شده، که ریشه‌ای بسیار والا دارد، موجی از مهر را بدون انقباض‌ها برمی‌انگیزد؛ تورا همچون روغن.		

روغن به‌مثابه حیاتِ درونی از حکمت؛ تورا و نمازِ خاموش به‌مثابه هیبتِ برتر (حرفי יו"ד، yud)؛ فتیله به‌مثابه هیبتِ فروتر (هی پایانی، ה"א، hei)؛ و دو عشق به‌مثابه دو شعله (هی نخستین و واو، וי"ו، vav).

واو افزوده؛ دو نام در «ה'، ה'»؛ نامی فراتر از عوالم مرتب که شفقت را به جهانِ فروتر می‌آورد.

نفس‌های ضعیف‌تر به کوشش بسیار نیاز دارند؛ ה' برتر، با برانگیختگی از بالا، تاریکیِ آنان را روشن می‌کند.

حکمتِ یونانی روغن‌های حکمتِ مقدس را آلوده کرد؛ کوزه مهرشده کاهنِ اعظم و عشقِ از بالا، چراغ‌ها را در هر هشت روز روشن نگه داشت.

مفاهیم کلیدی

چراغ ה' נר הוי' נשמת אדם

نفس در بدن، که روغن، فتیله و دو شعله‌اش با چهار حرفِ نام ה' مطابقت دارند.

به زیر فرمان آوردن و دگرگون کردن (אתכפייה ואתהפכה، iskafya and is'hapcha) אתכפייה ואתהפכה

نفس الهی نخست نفس حیوانی را به زیر فرمان می‌آورد و سپس دگرگونش می‌کند؛ همان‌گونه که شعله فتیله را می‌سوزاند و آن را به نور بدل می‌سازد.

فرمانروایی (מלכות, Malchus) מלכות

فرمانروایی ה' بر عوالم، که تنها پرتویی بیرونی است و از راه انقباض‌ها به آن دست می‌یابیم؛ ذاتِ او نیست. همه آفرینش از آن جاری می‌شود.

هیبت برتر و فروتر יראה עילאה ויראה תתאה

هیبتِ برتر، خودنمایی‌گری‌ای است که از حکمت فرومی‌آید؛ روغن و حرفי יוד است. هیبتِ فروتر، بیم سرپیچی از پادشاه است؛ فتیله و هی پایانی است.

دو عشق، دو رنگ نور ב"פ רחیمو — ב' גווני אור

عشقِ عظیمی که به‌منزله موهبتی از بالا می‌آید، نور سفید و هی نخستین است؛ و عشقی که از تأمل در بزرگی ה' زاده می‌شود، نور تیره و واو است.

دو نام ה' ב' שמות הוי'

یک ה' درونِ عوالم مرتب است و دیگری، که با واو افزوده مشخص می‌شود، بر فرازِ آن‌هاست؛ این نام شفقت و نور را حتی به جایی می‌آورد که چراغِ خود نفس تاریک است.

برانگیختگی از بالا אתערותא דלעילא

نوری الهی که بی‌آنکه از پایین برانگیخته شده باشد عطا می‌شود؛ چنان‌که در تاریکی نسل‌های متأخر و در معجزه حنوکا رخ داد.

پرسش و چراغ

1 کی אתה نری^{1,2} ה' והוי"ה יגיה חשכי. להבין הכפל ב"פ [ב' פעמים] הוי' הא' הוי' והב' והוי' בתוספת וי"ו.

«زیرا تو چراغ منی، نام چهارحرفی (ה', Havayah)، و ה' تاریکی‌ام را روشن می‌کند.» [باید] تکرارِ نامِ چهارحرفی را دوبار بفهمیم: بارِ نخست «ה'» است و بارِ دوم «و ה'»، که در آن حرفِ واو افزوده شده است.

مامار با آیه‌ای از داوود (دוד)، پادشاه، آغاز می‌شود که نامِ چهارحرفی در آن دو بار آمده است. آدمר هازאן (ادمר"ר הזקן) می‌پرسد چرا این نام تکرار شده و چرا بارِ دوم حرفِ واو اضافی دارد («و ה'»).

הנה כתיב נר ה' נשמת אדם.³ פ"י שנשמת אדם המלובשת בגוף הוא בחי' נר של שם הוי'. לפי שכל הארבעה אותיות דשם⁴ הוי' מרומזות בנר.

اکنون نوشته شده است: «چراغِ ה'، روحِ انسان است.» یعنی روحِ انسان که در بدنِ مَلَبָس است، مرتبۀ چراغِ نامِ ה' است؛ زیرا هر چهار حرفِ نامِ ה' در چراغِ مورد اشاره‌اند.

او با آیه‌ای از کتابِ امثال آغاز می‌کند که روحِ انسان را «چراغِ ה'» می‌خواند. روح، آن‌گاه که در بدنِ زندگی می‌کند، چراغِ این نام است؛ زیرا هر یک از چهار حرفِ نام، نظیری در اجزای چراغِ دارد. اور هاتوراه (اور התורה، Or HaTorah) که در یادداشتِ کُهاَت به آن ارجاع داده شده، پری عتس حاییم (פרי עץ חיים، Pri Etz Chaim) اثرِ آریزال (האריז"ל) را (Shaar HaShabbos، پایانِ فصل ۴) به‌عنوان مأخُذِ این تعلیم ذکر می‌کند.

2 והיינו בארבעה דברים שבנר שהם השמן והפתילה וב' גווני אור נהורא اوּכמא⁵ הנאחז בפתילה ונהורא חיורא למעלה ממנה.

یعنی در چراغِ چهار چیز هست: روغن، فتیله و دو رنگِ نور؛ نورِ تیره (נהורא اوּכמא، nehora uchma) که به فتیله می‌چسبد، و نورِ سپید (נהורא חיורא، nehora chivra) که بالای آن است.

چراغِ چهار جزء دارد: روغن، فتیله و دو رنگ از شعله. نورِ تیره نزدیکِ فتیله است و به آن چنگ می‌زند، حال آنکه نورِ سپید بالاتر از آن می‌رود.

ולכן הנשמה קרויה נר שיש בה ג"כ ד' בחינות הללו שמן ופתילה וב' גווני אור המרומזות בד' אותיות הוי'.

ازاین‌رو روحِ «چراغ» نامیده می‌شود، زیرا آن نیز این چهار جنبه را دارد: روغن، فتیله و دو رنگِ نور؛ این‌ها در چهار حرفِ نامِ چهارحرفی (ה', Havayah) مورد اشاره قرار گرفته‌اند.

روح همان چهار عنصر را دارد و از همین رو چراغِ نامیده می‌شود؛ این چهار عنصر با چهار حرفِ نامِ ה' متناظرند. اینکه هر جزء با کدام حرفِ متناظر است، بعدتر در این مامار شرح داده می‌شود.

فتيله و روغن

3 ולהבין ד' בחינות הללו בנשמה. וגם להבין ענין הנרות שהיו במקדש

[باید] این چهار جنبه (بחינה, bechinah) را در نفس بفهمیم، و نیز معنای چراغ‌هایی را که در معبد بودند.

دو پرسش با هم مطرح می‌شوند: چهار بخش چراغ در نفس چیستند، و چراغ‌های معبد، یعنی منوره، چه معنایی داشتند.

שארז"ל [שאמר רבותינו זכרונם לברכה] **וכי לאורה הוא צריך⁶ כו'. אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. וצ"ל למזה הנרות דוקא עדות להשראת השכינה.**

درباره آن‌ها حکمای ما، که یادشان گرامی باد، فرموده‌اند: «مگر او به نور آن نیاز دارد؟» و غیره. «بلکه این گواهی‌ای است برای همه جهانیان که حضور الهی (שכינה, Shechinah) در میان اسرائیل سکونت دارد.» و باید توضیح داد که چرا به‌خصوص چراغ‌ها گواهی بر سکونت حضور الهی‌اند.

تلمود می‌پرسد آیا **ה'** ممکن است اصلاً به نور چراغدان (Menorah, **منורה**) نیاز داشته باشد، و پاسخ می‌دهد که چراغ‌ها گواهی‌ای برای جهانیان بودند که **שכינה** در میان قوم یهود سکونت دارد. آدمور هازاکن می‌پرسد چرا به‌خصوص چراغ‌ها باید این گواهی را بدهند.

אך הענין הוא כי הנה אור המאיר הוא בשביל שנאחז האור בפתילה ומכלה אותה. אך הפתילה לבדה היתה כבה וכלה במהרה

اما توضیح این است: نور می‌تابد، زیرا نور به فتیله می‌چسبد و آن را می‌سوزاند. با این حال، فتیله به‌تنهایی زود خاموش می‌شد و تمام می‌شد.

او بحث را از چگونگی کارکرد شعله آغاز می‌کند. شعله با گرفتن به فتیله نور می‌دهد و آن را می‌سوزاند، اما فتیله‌ای که به‌تنهایی می‌سوزد، به‌زودی خاموش می‌شود.

וגם לא היתה הארת האור טובה כ"כ [כל כך] רק ע"י השמן שהוא הגורם התחברות האור בפתילה.

و نیز درخشش نور چندان نیکو نمی‌بود؛ [چنین است که] این درخشش تنها به‌واسطه روغن حاصل می‌شود، روغنی که سبب پیوند نور با فتیله است.

روغن است که شعله را به فتیله پیوسته نگه می‌دارد و موجب می‌شود نور به‌خوبی بتابد. با این نکته، تمثیل آماده است تا بر نفس تطبیق شود.

4 והוא הגורם להיות האור טוב ובהיר שע"י השמן נעשה גוון נהורא חיורא. וע"י הפתילה גוונא אוכמא.

و این است که نور را نیکو و روشن می‌سازد: به واسطه روغن، رنگ نور سفید پدید می‌آید و به واسطه فتیله، رنگ تیره. روغن نور سفید را پدید می‌آورد، درحالی که فتیله نور تیره را پدید می‌آورد. بدین ترتیب، این دو رنگ شعله از دو چیزی سرچشمه می‌گیرند که سوخت آن را فراهم می‌کنند.

وכול המשל הזה כך הוא בהתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב [נפש הבהמית] שאור הנאחז ונתלבש בנפש

הבהמית הוא כמשל האור שנאחז בפתילה. כי הנה הנה"ב [הנפש הבהמית] נלקחה מבחי' ק"נ [קליפת נוגה]

وכולה מע"ס [מעשר ספירות] דנוגה שכל ומדות.

همان‌گونه که در سراسر این تمثيل چنین است، در لباس پوشیدن نفس در بدن و نفیس حیوانی (نפש הבהمیت، Nefesh HaBahamis) نیز چنین است: نوری که به نفس حیوانی می‌چسبد و در آن متلبس می‌شود، مانند نوری است که در تمثيل به فتیله می‌چسبد. زیرا نفیس حیوانی از مرتبه کליפת نוגه گرفته شده و از ده مراتب تجلی (سפירות، Sefiros) کلیפת نוגه، یعنی عقل و صفات عاطفی (مדות، middos)، ترکیب شده است.

اکنون تمثيل بر این مورد تطبیق داده می‌شود: نور نفیس الهی (نפש האלקیت، Nefesh Elohis) که به نفیس حیوانی می‌چسبد، مانند شعله‌ای است که فتیله را دربرمی‌گیرد. نفیس حیوانی از کلیפת نוגه سرچشمه می‌گیرد؛ این مرتبه‌ای از پوشیدگی است که هنوز می‌توان آن را پالود و بالا برد، و ده قوه عقلانی و عاطفی دارد.

כי זלעו"ז [זה לעומת זה] עשה.⁷ כמו שיש ע"ס [עשר ספירות] בנשמה היא נה"א [نפש האלקیت] שהם בקדושה.

כך יש עשר בחי' בנה"ב [בנפש הבהמית] שהן לגרמיה כו'. אשר שלט האדם באדם.⁸

زیرا «[ה'] این را در برابر آن آفرید.» همان‌گونه که در نفس، یعنی نפש האלקیت، ده مراتب تجلی وجود دارد که در قدوشاه هستند، به همین ترتیب در نفیس حیوانی نیز ده مرتبه وجود دارد که برای خود خویش‌اند و مانند آن. «هنگامی که انسان بر انسان فرمان می‌راند.»

این بر این اصل استوار است که ه' قدوشاه و نقطه مقابل آن را به صورت دو ساختار موازی آفرید: ده قوه نفیس الهی در قدوشاه هستند، درحالی که ده قوه نفیس حیوانی خودمحورند و «برای خود خویش» هستند. عبارت کوهلت، «هنگامی که انسان بر انسان فرمان می‌راند»، در ظاهر از قدرت یک شخص بر شخصی دیگر سخن می‌گوید؛ در اینجا به دو نفیس درون یک انسان اشاره دارد که برای به دست گرفتن کنترل با یکدیگر کشمکش می‌کنند.

5 ולאם מלאם יאמץ. ⁹ וע"ס [ועשר ספירות] דנה"א [דנפש האלקית] נאחזות ומתלבשות בע"ס [בעשר ספירות] דנה"ב

[דנפש הבהמית] שהן לעומת זה. והכוונה הוא בכדי להפך נה"ב [נפש הבהמית] ולכלות אותה באור הנשמה.

«و یک قوم بر قوم دیگر نیرومندتر خواهد شد.» ده مرتبه تجلی (ספירות, Sefiros) نفیس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis) به ده ספירות نفیس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) چنگ می‌زنند و در آنها ملبس می‌شوند؛ اینها همتای آنهایند. مقصود آن است که نفیس حیوانی دگرگون شود و در نور نفیس بسوزد.

ה' به ربکا (רבקה) فرمود که دربارهٔ دوقلوهای در رحمش، «یک قوم بر قوم دیگر نیرومندتر خواهد شد»؛ و آلت ربه (אדמו"ר הזקן) این را بر دو نفیس تطبیق می‌کند. قوای נפש האלקית در قوای متناظر נפש הבהמית وارد می‌شوند تا آن را دگرگون سازند و در نور نفیس بسوزانند.

ולהיות אתכפיא ואתהפכא כו' דוגמת כליון הפתילה באור הנאחז בה. וכמו שהפתילה עצמה נהפכת

לאור ואש. כך נה"ב [נפש הבהמית] עצמה היא אתהפכא כו'.

و [مقصود این است که] انقياد (אתכפיא, iskafya) و دگرگونی (אתהפכא, is'hapcha) رخ دهد، و مانند اینها؛ همچون سوخته‌شدن فتیله به وسیلهٔ نوری که به آن چنگ زده است. همان‌گونه که خود فتیله به نور و آتش بدل می‌شود، نفیس حیوانی نیز دستخوش אתהפכא می‌شود و مانند اینها.

هدف آن است که نفیس حیوانی هم به انقياد درآید (אתכפיא) و هم دگرگون شود (אתהפכא)، همان‌گونه که شعله فتیله را می‌سوزاند. همان‌طور که خود فتیله به نور و آتش بدل می‌شود، خود نفیس حیوانی نیز باید دگرگون شود.

بخش 3 • 610-10

«تو را برمی‌افرازم، ای ه'، پادشاه من»

6 אך להבין ענין זה כיצד תהיה התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] החיונית להיות עולה במדרגה גדולה כ"כ [כל

כך] להיות ממנה אור וגילוי אלקות.

اما [باید] این را فهمید: چگونه دگرگونی نفیس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) که به بدن حیات می‌بخشد رخ می‌دهد، به گونه‌ای که به مرتبه‌ای چنان بلند برمی‌آید که از آن نور و آشکارگی الوهیت پدید می‌آید؟

آلت ربه (אדמו"ר הזקן) می‌پرسد چگونه نفیس حیوانی، که تنها به بدن حیات می‌بخشد، می‌تواند چنان اوج بگیرد که سرچشمهٔ نور و الوهیت آشکار شود. پاسخ در بندهای بعدی بیان می‌شود.

הנה כתיב ארוממך¹⁰ אלקי המלך.¹¹ ויש בזה ב' פירושים¹² הא' ארוממך ממטלמ"ע [ממטה למעלה] והב' ארוממך היינו להיות המשכת הרוממות מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

اکنون نوشته شده است: «تو را برمیافرازم، ای اَلِکِی، پادشاه.» این عبارت دو تفسیر دارد: نخست، «تو را برمیافرازم» از پایین به بالا؛ و دوم، «تو را برمیافرازم» یعنی رفعت از بالا به پایین فروآورده شود.

او سخن را با نخستین آیه مزامیر ۱۴۵ می‌گشاید: «تو را برمیافرازم، ای اَلِکِی، پادشاه.» «برافراشتن» ه' می‌تواند به معنای بالا بردن امور از پایین به بالا باشد، یا فروآوردن رفعت از بالا به جهان.

7 **וביאור הענין כי הנה פי' אלקי מלשון אלי הארץ¹³ שהוא לי' [לשון] כח¹⁴ שזה אמר דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] בעבור כללות העולם**

توضیح موضوع چنین است: معنای اَلِکِی (Elokai؛ «ه' من») از تعبیر «توانمندان زمین» یعنی اَلِی הארץ (eilei ha'aretz) گرفته شده است؛ این تعبیر بر قدرت دلالت دارد. شاه داوود (دוד)، که صلح بر او باد، این سخن را درباره جهان به‌طور کلی گفت.

واژه اَلِکِی، یعنی «ه' من»، با اَلِی הארץ، «توانمندان زمین»، مرتبط دانسته می‌شود و از این‌رو بر قدرت دلالت دارد. شاه داوود درباره ه' به‌عنوان قدرتی سخن می‌گفت که در سراسر جهان عمل می‌کند.

שהכח והחיות הנמשך בהם מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הממכ"ע [הממלא כל עלמין] הוא בבחי' המלך שלהיותו מלך על כל העולם הם חיים וקיימים ונתהוו מאין ליש מבחי' זו דמלכותו ית'.

[منظورش این بود] که قدرت و نیروی حیات (chayus، حיות) که از نور بی‌پایان (אור אין סוף، Or Ein Sof)، ه' متبارک باد، به درون آنها جاری می‌شود - نوری که همه عوالم را پر می‌کند (ממלא כל עלמין، memalei kol almin) - در مرتبه «پادشاه» قرار دارند؛ زیرا او پادشاه سراسر جهان است، آنها زنده و پایدارند و از نیستی به هستی، از این مرتبه فرمانروایی (ملכות، Malchus) او، پدید آمده‌اند؛ او متبارک باد.

قدرت و نیروی حیاتی که از نور بی‌پایان، در مقام نوری که همه عوالم را پر می‌کند، به جهان جاری می‌شود، از فرمانروایی ه' سرچشمه می‌گیرد. چون او بر جهان فرمانرواست، جهان زنده و پایدار است و از نیستی پدید آمده است؛ همه اینها از فرمانروایی او (ملכות) است.

8 ونودع שהמלכה והממשלה שבמלך אינה רק בחי' הארה והתפשטות לזולתו ואינו נוגע למלך עצמו כמו שאר מעלות ומדות שבו שהוא חכם כו'.

معروف است که فرمانروایی و سلطهٔ پادشاه تنها مرتبه‌ای از تابش و گسترش به‌سوی دیگران است و به خود پادشاه مربوط نمی‌شود؛ برخلاف دیگر فضایل و صفات او، مانند اینکه حکیم است و جز اینها.

فرمانروایی پادشاه به‌سوی رعایایش گسترش می‌یابد؛ این فرمانروایی بخشی از ذات او نیست، آن‌گونه که حکمت و دیگر صفاتش هستند. فرمانروایی تنها پرتویی از پادشاه است که به دیگران گسترش می‌یابد.

וזהו מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים].¹⁵ שהתהוות כל עולמים עליונים ותחתונים והכח והחיות המלוכש בהן ומהוה אותן נמשך מבחי' מדת מלכותך שהוא ענין מהות המלוכה והממשלה ולא ממהות המלך עצמו רק מבחי' מלכותו כו'.¹⁶

این [معناي] «فرمانروایی تو، فرمانروایی همهٔ عوالم است» است: پدید آمدن همهٔ عوالم بالا و پایین، و قدرت و نیروی حیات (حיות، chayus) که در آنها پوشیده است و آنها را پدید می‌آورد، از مرتبهٔ صفت «فرمانروایی تو» (فرمانروایی، مملکت، Malchus) سرچشمه می‌گیرد؛ یعنی از حقیقت فرمانروایی و سلطه، نه از حقیقت خود پادشاه، بلکه تنها از مرتبهٔ فرمانروایی او و جز اینها.

این آیه را توضیح می‌دهد: «فرمانروایی تو، فرمانروایی همهٔ عوالم است». عوالم و نیروی حیاتی‌ای که آنها را می‌آفریند، تنها از صفت فرمانروایی ه' (مملکت، Malchus) سرچشمه می‌گیرند، نه از ذات او. همهٔ آفرینش از پرتویی بیرونی از ه' پدید می‌آید.

9 והנה להיות התפשטות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בבחי' מלכותו ית' היו כמה צמצומים. וכמ"ש להודיע לבני האדם¹⁷ גבורותיו וכבוד הדר מלכותו.

اکنون، برای آن‌که نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، تبارک باد، در مرتبهٔ فرمانروایی (مملکت، Malchus) او، که مبارک باد، گسترش یابد، چندین انقباض (צמצומים، tzimtzumim) رخ داد؛ چنان‌که نوشته شده است: «تا به فرزندان آدمی کارهای عظیم او و شکوه جلال فرمانروایی‌اش را بشناساند.»

برای گسترش نور بی‌پایان در مرتبهٔ فرمانروایی، چندین انقباض (צמצומים، tzimtzumim) لازم بود. آیهٔ مزمور ۱۴۵ از «کارهای عظیم» ه' همراه با شکوه فرمانروایی‌اش سخن می‌گوید.

גבורותיו הן הן הצמצומים להיות כבוד הדר מלכותו. ואין זה אלא בחי' זיו להיות כבוד והדר. וכמאמר בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] בחי' שם בלבד.

«کارهای عظیم او» (גבורותיו, gevurosav)، همان انقباضها هستند تا «شکوهِ جلالِ فرمانروایی‌اش» پدید آید. و این چیزی جز مرتبۀ پرتو (זיו, ziv) نیست؛ پرتویی که مایۀ شکوه و جلال باشد؛ چنان‌که در این گفته آمده است: «مبارک باد نام شکوهِ فرمانروایی‌اش تا ابدالآباد»؛ این فقط مرتبۀ یک نام است.

واژهٔ gevuros، «کارهای عظیم»، معنای بازدارندگی نیز دارد؛ بنابراین، **אדמו"ר הזקן** آن را به انقباضهایی تفسیر می‌کند که فرمانروایی را ممکن می‌سازند. فرمانروایی تنها پرتوی (זיו, ziv) است؛ چنان‌که پاسخ «مبارک باد نام شکوهِ فرمانروایی‌اش» نشان می‌دهد: این فقط «نامی» است، نه ذاتِ ه'.

ואי לזאת ארוממך שעי"ז יבא לקיום ואהבת את¹⁸ ה' אלקיך הוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בכל לבך בשני יצריך¹⁹ שעי"ז אתכפיא כו' שלא יהי' [יהיה] חפץ ורצון אחר זולתו וכמ"ש מי לי בשמים²⁰ וכו'.

ازاین‌رو، «تو را برمی‌افرازم»؛ بدین‌سان آدمی به انجام این فرمان می‌رسد: «**ה' אלקיך** را، با همهٔ دل خود دوست بدار»؛ یعنی نورِ بی‌پایان، تبارک باد، خودِ او را، «با همهٔ دلت»، با هر دو گرایش. زیرا از این راه، مهار و به‌زیرکشیدن (אתכפיא, iskafya) پدید می‌آید و جز او هیچ خواسته و اراده (רצון, ratzon) دیگری باقی نمی‌ماند؛ چنان‌که نوشته شده است: «در آسمان چه کسی را جز تو دارم...» و جز این.

بنابراین، «تو را برمی‌افرازم» یعنی عشق خود را از این پرتو فراتر ببریم و متوجه خودِ نورِ بی‌پایان کنیم؛ و **ה'** را «با همهٔ دل خود»، با هر دو گرایش نیک و بد، دوست بداریم. هنگامی که گرایش بد مهار شود، آدمی جز **ה'** چیزی نمی‌خواهد؛ چنان‌که در عبارت «در آسمان چه کسی را جز تو دارم...» آمده است.

וזהו ארוממך ממטה למעלה.²¹ (ועי' [ועיין] בזהר וארא דכ"ח²² סוף ע"ב) וגם ארוממך המשכת הרוממו' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה].

این معنای «تو را برمی‌افرازم» از پایین به بالاست. (و بنگرید به زوهر (זהר)، وئرا (וארא)، پایان ۲۸ ب.) و «تو را برمی‌افرازم» همچنین به معنای فرودآوردنِ رفعت از بالا به پایین است.

این عشقی که به‌سوی ذاتِ **ה'** اوج می‌گیرد، «بر افراشتن» از پایین به بالاست؛ و برای این معنا به زوهر، وئرا ارجاع داده می‌شود. معنای دوم، یعنی فرودآوردنِ رفعت از بالا به پایین، در ادامه توضیح داده می‌شود.

והענין כי הנה פעם אומרים ²³ יחיד חי העולמים מלך ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים. ²⁴

و معنایش این است که گاهی می‌گوییم: «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه»؛ و گاهی می‌گوییم: «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم».

برای توضیح معنای فرودآوردن، آدمی"ر הזקן به دو ترتیب این واژه‌ها در دعاها اشاره می‌کند. در یکی، «پادشاه» در پایان می‌آید و در دیگری، در آغاز.

ופי' כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא יחיד ומיוחד לבדו ית' וקדוש ومובدل כו'. ²⁵

و معنای «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» این است که او یگانه و بی‌همتاست، تنها او، که مبارک باد؛ مقدس و جدا از عوالم است و غیره.

در عبارت «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه»، ה' نخست «یگانه» است؛ تنها، مقدس و جدا از عوالم. پس از آن، او حیات و پادشاه آن‌هاست.

10 וחי העולמים הוא ע"י כמה צמצומים להיות בבחינת מלך לעולם שעי"ז ארוממך מלמעלה למטה כו'

و «حیاتِ عوالم» از طریق چندین انقباض (צמצומים، tzimtzumim) پدید می‌آید، تا او در مرتبهٔ پادشاه جهان باشد؛ و از این راه، «تو را از بالا به پایین برمی‌افرازم» و غیره.

در ترتیب نخست، ה' تنها از طریق چندین انقباض به «حیاتِ عوالم» بدل می‌شود؛ انقباض‌هایی که او را به مرتبهٔ پادشاهی بر جهان می‌رسانند. آلتز ربه (آدمی"ر הזקן) این معنا را به معنای دوم «تو را برمی‌افرازم» پیوند می‌دهد؛ یعنی برکشیدن از بالا به پایین.

ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמים הוא מתצמצם בבחי' מלך ובחינת מלך זה הגם שהוא

בחי' אחרונה לגבי א"ס ב"ה עצמו מ"מ הוא בבחי' יחיד ומיוחד קדוש ومובدل כו' לגבי התהוות עלמין

و «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم» یعنی برای آن‌که او حیاتِ عوالم باشد، خود را به مرتبهٔ پادشاهی محدود می‌کند؛ و این مرتبهٔ پادشاهی، با آن‌که نسبت به خود بی‌نهایت مطلق (אין סוף، Ein Sof)، که متبارک است، واپسین مرتبه است، باین‌حال در نسبت با پدید آمدنِ عوالم، یگانه و یکتا، مقدس و جدا از عوالم است و غیره.

در ترتیب دوم، «پادشاه» در آغاز می‌آید؛ برای آن‌که به عوالم حیات ببخشد، ה' خود را به مرتبهٔ پادشاهی محدود می‌کند. باین‌همه، این مرتبه، هرچند نسبت به خودِ אין סוף واپسین و فروترین مرتبه است، در مقایسه با عوالم همچنان «یگانه»، مقدس و جدا از آن‌هاست.

ואי לזאת נמשך בחינת מלכותו לבחי' יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל כו' בבחינת עלמין והיינו בעוה"ז הגשמי דוקא כי נעוץ תחלתן בסופן²⁶ דייקא.

ازاین رو، مرتبة فرمانروایی (ملכות, Malchus) او به مرتبة «یگانه، حیاتِ عوالم» کشانده می شود، تا پادشاهِ یگانه، مقدس و جدا از عوالم و غیره، در مرتبة عوالم پوشیده شود؛ و این مشخصاً در این جهانِ جسمانی رخ می دهد، زیرا «آغازشان دقیقاً در پایانشان فرو نشانده شده است».

ازاین رو، فرمانرواییِ ה' می تواند کیفیتِ «یگانه» را به خودِ عوالم برساند، تا پادشاهِ مقدس و فراتر از عوالم در آنها پوشیده شود. این امر مشخصاً در جهانِ جسمانی رخ می دهد؛ زیرا، چنان که **ספר יצירה** (سفر یצירה، سفر یצירה) می گوید، آغازِ چیزها «در پایانشان فرو نشانده شده است»: برترین، به فروترین پیوند دارد.

بخش 4 • 111-13

آشکارشدنِ نور از راهِ اعمال

11 וזהו והיו הדברים האלה²⁷ אשר אנכי מצוך היום כו' היום לעשותם^{28, 29} כי הוא המשכת אור א"ס ב"ה

ממש מצוך מלשון התקשרות

این [معنای] «و این سخنان که من امروز به تو فرمان می دهم، ... خواهند بود» و «امروز، برای به جا آوردن آنها» است؛ زیرا این، فرودآوردنِ خودِ نورِ بی پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، ب"ה، می باشد؛ «به تو فرمان می دهم» (מצוך, metzavecha) به معنای پیوند است.

آیه «این سخنانی که امروز به تو فرمان می دهم» به منزله فرودآوردنِ خودِ نورِ بی پایان خوانده می شود. «فرمان» (metzavecha) به صورتِ צוותא (tzavsa)، یعنی «پیوند»، شنیده می شود، زیرا میصوا (מצוה, mitzvah) انسان را به ה' پیوند می دهد.

בבחי' היום לעשותם דוקא שהוא בעולם הזה עולם המעשה ולא בעולמות עליונים שהם ע"י השתלשלות בירידת סתר המדרגות מעילה לעלול כו' ורחוקים מאור א"ס ב"ה ממש.

[این] به طورِ خاص در مرتبة «امروز، برای به جا آوردن آنها» است؛ یعنی در این جهان، جهانِ عمل، و نه در عوالمِ بالاتر، که از طریقِ زنجیره نزلِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) پدید می آیند؛ در نزولی از مراتبِ پنهان، از علت به معلول و غیره، و از خودِ نورِ بی پایان (اور אין سوف) دورند.

این امر به طورِ خاص «امروز، برای به جا آوردن آنها» رخ می دهد؛ در این جهان، جهانِ عمل، چنان که تلمود این واژه ها را می خواند، و نه در عوالمِ بالاتر. عوالمِ بالاتر از طریقِ نزولی تدریجی از علت به معلول پدید می آیند؛ ازاین رو از خودِ نورِ بی پایان دورند.

משא"כ בסוף מעשה מתגלה אוא"ס [אור אין סוף] **ב"ה ממש שלא כדרך ירידת והשתלשלות העולמות**
אלא כמשל האור הנאחז בפתילה שקודם שנאחז בפתילה אינו עולה בשם אור כלל.

اما در پایان عمل چنین نیست: در آنجا خود نور بی پایان (אור אין סוף) **ב"ה** آشکار می شود؛ نه به شیوه نزول و زنجیره نزول عوالم، بلکه مانند مثل نوری که به فتیله می گیرد؛ پیش از آنکه به فتیله بگیرد، اصلاً نور به شمار نمی آید.

در پایان عمل، یعنی پایین ترین نقطه، خود نور بی پایان آشکار می شود، نه از راه نزولی تدریجی. این مانند شعله ای است که به فتیله می گیرد: پیش از آنکه به فتیله بگیرد، اصلاً نور به شمار نمی آید.

12 **וע"י התאחזותו בדבר גשמי נתהווה גילוי אור.** ³⁰ **אך אור זה צריך להמשיך על ידי עבודת האדם ורוח**
אייתי רוח ³¹ **ואמשיך רוח. אם ישים אליו לבו** ³² **רוחו ונשמתו אליו יאסוף.**

از رهگذر چنگ زدن آن به چیزی مادی، جلوه ای از نور پدید می آید. اما این نور باید از طریق کار عبادی انسان فرود آورده شود، و «روحي، روحي را می آورد و روحي را فرود می آورد». «اگر دل خود را به سوی او نهد، روح و جان خویش را به سوی او گرد می آورد».

شعله تنها هنگامی به نور مرئی تبدیل می شود که به چیزی مادی چنگ بزند؛ از همین رو نور **ה'** از طریق کردارهای مادی آشکار می شود. با این حال، این نور باید به واسطه کار خود انسان فرود آورده شود: چنان که زوهار (זהר) می گوید، روحی از پایین «روحي را می آورد» از بالا. سخنان **איהו** در ایوب، که در ظاهر می گویند **ה'** دل خود را متوجه انسان می کند و روح او را به سوی خود بازمی گرداند، در اینجا چنین خوانده می شوند که انسان دل خود را به سوی **ה'** می نهد و روح و جان خویش را به سوی او گرد می آورد.

13 **וזהו ענין הדלקת הנרות להדליק ולהמשיך האור** ³³ **שיהא נאחז בפתילה. וזהו קרוב ה' לכל קראיו** ³⁴
לכל אשר יקראהו באמת.

این است معنای افروختن چراغ ها: افروختن و فروفرستادن نور، تا به فتیله پیوند بخورد. و این است [معنای] «نام چهارحرفی (**הי**, Havayah) به همه کسانی که او را می خوانند نزدیک است، به همه کسانی که او را به راستی می خوانند.»

افروختن چراغ ها یعنی نور را فروفرستادن تا به فتیله پیوند بخورد. این است معنای «نام چهارحرفی (**הי**) به همه کسانی که او را به راستی می خوانند نزدیک است»: خواندن او، نزدیکی اش را فرود می آورد.

דהיינו להיות אמת ה' לעולם. ואמתות ה' הוא שמעלה ומטה שוים לפניו ית' כחשיכו [כחשיכה] **כאורה** ³⁵
یعنی، تا «**حقیقت ה'**» در جهان (**לעולם**) باشد. **حقیقت ה'** این است که بالا و پایین در نظر او، متبارک باد، برابرند—«همان گونه که تاریکی است، روشنایی نیز هست.»

«به راستی» خواندن او یعنی «**حقیقت ה'**» را به جهان آوردن. این حقیقت آن است که بالا و پایین در نظر او برابرند، همان گونه که «تاریکی نزد او مانند روشنایی است».

وسدر השתלשלות הוא רק בערכנו ובערך כל העולמות הברואים מאין ליש שלא יבטלו במציאות ונק' כדמותנו³⁶ דמות כבוד³⁷ ה'. אבל בצלמנו בצלם אלקים³⁸ היינו אמתות יחודו יתברך בעליונים ובתחתונים בשוה.³⁹

و نظم زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) تنها نسبت به ما و نسبت به همه عوالمی است که از نیستی به هستی آفریده شده‌اند، تا از هستی محو نشوند؛ و این «به شباهتِ ما»، «شباهتِ جلالِ ה'» نامیده می‌شود. اما «به صورتِ ما»، «در صورتِ اלקים (אלקים, Elokim)»، یعنی حقیقتِ یگانگی او، متبارک باد، در عوالم بالا و پایین به یکسان.

ترتیب مرتبه‌به‌مرتبه عوالم بالا و پایین تنها از دیدگاه ما و آفریدگان وجود دارد، تا آفریدگان از هستی محو نشوند؛ این، «شباهتِ ه'» نامیده می‌شود. در مقابل، «صورتِ ه'» حقیقتِ یگانگی اوست که به یکسان در بالاترین و پایین‌ترین عوالم حضور دارد.

بخش 5 • 141

مهری فراتر از اندازه

14 וכיצד נמשך אמת ה' לעולם אמר הכתוב כי גבר עלינו חסדו.⁴⁰ מחמת תגבורת חסד ואור עליון יותר מערך השתלשלות.

و چگونه «حقیقتِ ه'» به جهان کشانده می‌شود؟ آیه می‌گوید: «زیرا مهرِ او بر ما چیره شده است» —از رهگذرِ فورانِ مهر (חסد, Chesed) و نورِ برین، فراتر از اندازه زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus).

حقیقتِ ه' چگونه به جهان کشانده می‌شود؟ از رهگذرِ «مهرِ او بر ما چیره شده است»: فورانی از مهر و نورِ برین که از نظم اندازه‌مندِ عوالم نزولی فراتر می‌رود.

והיינו ע"י נה"ב [נפש הבהמית] כד אתהפכא ואתכפיא כי נה"ב [נפש הבהמית] הגם שלמטה בעוה"ז היא במדרגה שפלה מ"מ שרשה ומקורה העליון היא הגבה למעלה במאד

این امر به واسطه نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)، هنگامی رخ می‌دهد که دگرگون (אתהפכא, is'hapcha) و مهار (אתכפיא, iskafya) شود. زیرا هرچند نفیس حیوانی در پایین، در این جهان، در مرتبه‌ای پست قرار دارد، ریشه و سرچشمه برین آن با این همه بسیار بسیار بالاست.

این فوران هنگامی پدید می‌آید که نفیس حیوانی دگرگون و مهار شود. هرچند در این جهان جایگاهی پست دارد، ریشه نفیس حیوانی بسیار بالاست.

שהיא מבחי' לפני מלך מלך.⁴¹ וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחיה האדם^{42, 43} מפני ששרשו ממקום גבוה כו'.

זیرא از مرتبه / جنبه (בחינה, bechinah) «پیش از آنکه هیچ پادشاهی فرمانروایی کند» است؛ چنانکه در جای دیگری درباره غذایی که انسان از آن نیرو می‌گیرد توضیح داده شده است: ریشه آن از جایگاهی والاست و جز این، مطالبی دیگر.

ریشه آن در مرتبه «پیش از آنکه هیچ پادشاهی فرمانروایی کند» است؛ یعنی پیش از پادشاهانِ دُوم که در قبلا همان عالم تَهو (תהו, Tohu) هستند و پیش از عوالم سامان‌یافته قرار داشتند. آلتِ ربه (אדמו"ר הזקן) در تורה اور (תורה اور, Torah Ohr), בשלج, به همین شیوه توضیح می‌دهد که چرا غذا، با آنکه از انسان پست‌تر است، می‌تواند او را نیرو ببخشد: جرقه الهی درون آن ریشه‌ای والاتر، از تَهو، دارد.

ולכך ע"י התהפכות נה"ב [נפש הבהמית] בהתגברות הטוב על הרע מעורר כך למעלה בשרשה תגבורת اور
וחסד עליון להיות גילוי אמת ה' לעולם אמתות ה' ממש.

ازاین‌رو، هنگامی که نفیس حیوانی دگرگون می‌شود و خوبی بر بدی چیره می‌گردد، این امر به‌طور متناظر در بالا، در ریشه آن، فورانی از نور و مهر برین برمی‌انگیزد تا «حقیقتِ ה'» در جهان آشکار شود—حقیقتِ خودِ ه'.

ازاین‌رو، هنگامی که نفیس حیوانی با غلبه خوبی بر بدی دگرگون می‌شود، در ریشه والای خود فورانی از نور و مهر برین برمی‌انگیزد. بدین‌سان حقیقتِ ه' در جهان آشکار می‌شود؛ حقیقتِ خودِ ه'.

(وهוא בחי' חסד עליון הממתיק הגבורות. פי' דהרי מבואר לעיל שכדי להיות התפשטות האור בבחי' מלי' הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו⁴⁴ כו'.

(این همان مرتبه / جنبه مهر برین است که قوای محدودکننده (גבורות, gevuros) را شیرین می‌کند. یعنی، چنانکه پیش‌تر توضیح داده شد، گسترش نور در مرتبه فرمانروایی (ملכות, Malchus) به‌واسطه قوای محدودکننده و انقباض‌ها (צמצומים, tzimtzumim) صورت می‌گیرد؛ چنانکه نوشته شده است: «تا قوای نیرومندش (גבורותיו, gevurosav) را به فرزندان آدمیان بشناساند» و جز این.)

این پرائتز توضیح می‌دهد که منظور، مهر برینی است که قوای محدودکننده (gevuros) را «شیرین» می‌کند. چنانکه پیش‌تر توضیح داده شد، فرمانروایی تنها از رهگذر قوای محدودکننده و انقباض‌ها آشکار می‌شود؛ همان «قوای نیرومند» آیه.

אבל בחי' כי אתה נרי⁴⁵ הוי' הוא בחי' כי גבר עלינו חסדו להיות תוספת اور בלי צמצומים כו'. ונק' בחי' מיתוק זה יחוד קובה"ו [קודשא בריך הוא ושכינתיה] כמ"ש בתניא פמ"א [פרק מ"א / פרשה מ"א] בהג"ה [בהגהה]⁴⁶

اما مرتبة «زيرا تو چراغ منی، ה'» همان مرتبة «زيرا مهر او بر ما چیره شده است» است؛ تا نور بیشتری، بی انقباض، افزوده شود و جز این. این جنبه از شیرین سازی را اتحاد قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) و حضور الهی (שכינה, Shechinah) می نامند؛ چنان که در تنیا (תניא, Tanya)، فصل 41، در حاشیه توضیح داده شده است.

اما نور «زيرا تو چراغ منی، ה'» همان مهری است که «چیره می شود» و نور بیشتری را بدون انقباض به همراه می آورد. این شیرین سازی، اتحاد قدوس متبارک و حضور الهی است که در حاشیه تنیا، فصل 41، درباره اش بحث شده است.

אך הנה כמו במשל اور הנ"ל שע"י כליון הפתילה לבדה אינה מאיר כ"כ [כל כך] כ"א ע"י השמן.

اما همان گونه که در تمثيل نور چراغی که پیش تر آمد، تنها با سوختن فتیله، نور چندان خوب نمی تابد، بلکه این روغن است که چنین می کند.

تمثيل چراغ، عنصر دیگری نیز دارد: سوختن فتیله به تنهایی نور خوبی نمی دهد و روغن نیز لازم است. اکنون باید همتای روغن را در نفس یافت.

כך צ"ל בחי' שמן בעבודת האדם בהתלבשות הנשמה בגוף. והוא ענין שמן משחת קדש⁴⁷ ורומז על התורה

به همین ترتیب، در خدمت انسان نیز، هنگامی که نفس در بدن پوشیده است، باید مرتبه ای از روغن وجود داشته باشد. این همان «روغن مسح مقدس» (שמן משחת קדש, shemen mishchas kodesh) است و به تורה اشاره دارد.

خدمت انسان نیز، هنگامی که نفس در بدن است، به «روغن» نیاز دارد. این روغن همان تורה است که «روغن مسح مقدس» به آن اشاره می کند.

כי קדש הוא בבחי' חכמה ואורייתא מחכמה נפקת והשמן היא פנימיות החיות שבכל הדברים שמוציאים מהן השמן.

زيرا «مقدس» (קדש, kodesh) در مرتبة حکمت (חכמה, Chochmah) است و «تורה از حکمت سرچشمه می گیرد». روغن، بُعد درونی (پنیمיות, pnimiyus) نیروی حیات (حיות, chayus) در همه چیزهایی است که روغن از آنها استخراج می شود.

«مقدس» (קדש, kodesh) بر حکמה دلالت دارد و تורה از حکמה می آید. روغن، درونی ترین نیروی حیات هر چیزی است که از آن فشرده می شود.

روغن، هیبت و عشق

15 ולכן בכל הדברים יש שמן ואפי' [ואפילו] באבנים⁴⁸ כי כולם בחכמה עשית⁴⁹ ויש כולם פנימית החיות בבחי' שמן.

از این رو، در همه چیز روغن هست، حتی در سنگها؛ زیرا «همه را با حکمت (Chochmah, חכמה) آفریدی»؛ و در همه آنها بُعد درونی (پنیمیوت, pnimiyus) نیروی حیات (حיות, chayus)، در مرتبۀ روغن، وجود دارد.

از آنجا که همه چیز به واسطۀ **حکמה** آفریده شده است، هر موجود آفریده شده نیروی حیات درونی خود، یعنی «روغن» خویش را دارد؛ حتی سنگها. نسخه دیگری از این گفتار (مآמר, maamar) در **ספר המאמרים** (ספר המאמרים) 5568، که در یادداشت Kehot نقل شده، آیه «روغن از صخرۀ سنگ چخماق» را برای اثبات این نکته می آورد که روغن بُعد درونی هر موجود است.

והשמן הנמשך מקדש שהיא ח"ע [חכמה עילאה] **היא ג"כ המתלבשת אפי' [אפילו] בדברים גשמיים כמו זרעים מועד כו'.**

و روغنی که از «قدس» (קודש, kodesh)، یعنی **חכמה** برین، جاری می شود، همان چیزی است که حتی در امور مادی نیز در قالب آنها درمی آید، مانند Zeraim (זרעים) [و] Moed (موעד) و غیره.

روغنی که از «قدس»، یعنی حکمت برین، جاری می شود، در مباحث تورات درباره امور مادی نیز در قالب آنها درمی آید. Zeraim و Moed از سیداریم **משנה** (משנה) هستند که به کشاورزی و اعیاد می پردازند.

16 **ושמן זה הוא הגורם הארה רבה להיות האור טוב להאיר. והיינו להיות גלוי אוא"ס** [אור אין סוף] **ב"ה** **בנפש האדם בגלוי ממש כאלו רואה כו'**

این روغن است که روشنایی فراوان پدید می آورد، تا نور به خوبی بتابد. یعنی، تا نور بی پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، متبارک باد او، در نفس انسان آشکار شود؛ آشکاری واقعی، چنان که گویی می بیند و غیره.

روغن نور را درخشان می کند: آشکاری واقعی نور بی پایان را در نفس انسان پدید می آورد، چنان زنده که گویی می تواند آن را ببیند.

**ולא בדמיונות הנולדים מן המחשבה לבדה שהן חולפות ועוברות ואינן קבועות בנפש באמת לאמתו רק
שיהא הגלוי בלב באמת לאמתו קבוע ותקוע בחיזוק כיתד שלא תמוט להיות נגדו תמיד⁵⁰**

نه در خیال‌هایی که تنها از اندیشه زاده می‌شوند و می‌گذرند و محو می‌شوند و در نفس، به‌راستی و حقیقت، استوار نیستند؛ بلکه آشکاری باید در دل، به‌راستی و حقیقت، ثابت و محکم کاشته شده باشد، همچون میخی که از جای خود تکان نمی‌خورد، تا همواره پیش روی او باشد.

این، تصویری گذرا نیست که تنها اندیشه آن را پدید آورده باشد و سپس محو شود و اثری پایدار برجای نگذارد. آشکاری باید در دل استوار باشد، همچون میخی که از جای خود تکان نمی‌خورد، تا همیشه پیش روی او بماند.

**וגלוי זה הוא להיות יראת ה' על פניו יראה עלאה בבחי' בטול ממש הנרמזת באות יו"ד של שם הוי'
כנודע כי שם הוי' הוא דחילו ורחימו ודחילו.**

این آشکاری برای آن است که «هیبتِ ה' بر چهره او باشد»: هیبتِ برتر (یرאה עלאה, yirah ila'ah)، در مرتبه خودنفی‌گری (بیטول, bittul) واقعی، که به آن در حرفِ یود (יו"ד, yud) از نامِ ה' اشاره شده است. زیرا چنان‌که دانسته است، نامِ ה' همان هیبت و عشق (دחילו وרחימו, dechilu urechimu)، عشق و هیبت (רחימו ودחילו, rechimu udechilu) است.

چنین آشکاریِ پایداری، «هیبتِ ه' بر چهره او» را پدید می‌آورد: هیبتِ برتر، یعنی خودنفی‌گریِ کامل، که به آن در حرفِ یودِ ه' اشاره شده است. چنان‌که دانسته است، چهار حرفِ نامِ ه' عبارت‌اند از هیبت و عشق، و سپس عشق و هیبت؛ لکושי تורה (لکושי تורה) بر Shir HaShirim به همین maamar ارجاع می‌دهد: عشقِ عظیم، ه"א بالایی است و هیبتِ برتر، یود.

**נמצא שאות יו"ד הרומזת לחכמה הוא בחי' דחילו שהיא בחי' יראה עלאה⁵¹ אם אין חכמה אין
יראה.^{52, 53} לכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מה להלן באימה⁵⁴ וביראה אף כאן כו'.**

پس روشن می‌شود که حرفِ یود، که به حکمت (חכמה, Chochmah) اشاره دارد، مرتبه هیبت (دחילו) است؛ همان مرتبه هیبتِ برتر: «اگر حکمت نباشد، هیبت هم نیست.» از این‌رو حکیمان ما، یادشان گرامی، گفتند: «همان‌گونه که آنجا با بیم و هیبت بود، اینجا نیز چنین است» و غیره.

یود نمایانگر حکمت است؛ پس همان هیبتِ برتر است، چنان‌که این گفته می‌آموزد: «اگر حکمت نباشد، هیبت هم نیست.» از همین رو، تورات که از حکمت سرچشمه می‌گیرد، باید با بیم و هیبتِ سینا آموخته شود.

17 והיינו מפני התלבשות ח"ע [חכמה עילאה] ששם שורה ומתגלה אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בבחי' בטול אפי' [אפילו] בדברים גשמיים הנאמרים בתורה אשר לפנינו.

این از آن روست که حکمت برین (Chochmah, חכמה) در تורה پوشیده است؛ در آن حکمت، نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، که متبارک باد، خود جای دارد و آشکار می‌شود؛ آن هم در حالتِ خودنهی‌گری (ביטול, bittul)، حتی در امور جسمانی‌ای که در توره‌ای که پیش روی ماست، از آن‌ها سخن رفته است.

دلیل این امر آن است که **חכמה** برین در تורה پوشیده است و **اور אין סוף** در آن جای دارد و در حالتِ **ביטול** آشکار می‌شود. این حتی دربارهٔ بحث‌های تורה پیرامون امور جسمانی نیز صدق می‌کند.

وهלכה זו היא דבר ה' ממש. וכן האדם כשעוסק בתורה דבר ה' ממש ורוח פיו מדבר בו.

و این حکم توراتی (הלכה, halachah) خود کلام **ה'** است. همچنین، هنگامی که انسان به تורה مشغول است، [این است] عین کلام **ה'**، و دم دهان او در او سخن می‌گوید.

بنابراین، هر قانون تורה در حقیقت کلام **ה'** است. هنگامی که انسان تורה می‌آموزد، کلام **ה'** و دم دهان او از طریق او سخن می‌گویند.

18 וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו⁵⁵ ועז"נ [ועל זה נאמר] ודברת במ⁵⁶ להיות המשכ' חכמה ויראה עילאה במ בד"ת [בדברי تורה].

چنان‌که نوشته شده است: «و سخنانم را که در دهانت نهاده‌ام»؛ و دربارهٔ این گفته شده است: «و در آنها (bam, bam) سخن خواهی گفت»، تا حکمت (Chochmah, חכמה) و هیبت برتر در آنها – در کلمات تورات – فرود آید.

این سخن اشعیا (ישعיהו): «سخنانم را که در دهانت نهاده‌ام»، مؤید این مطلب است. عبارت «در آنها (bam) سخن خواهی گفت» چنین خوانده می‌شود که حکمت و هیبت برتر به کلمات توراتی که شخص بر زبان می‌آورد، فرود آیند.

ומזה נמשך תפלת י"ח בלחש ובחשאי בחי' שמן שהוא בחי' בטול. וע"ז רומזים כריעות והשתחויות שבתפלה שהם המשכות הבטול.

از این، دعای هجده‌گانه (תפילת שמונה עשרה, Shemoneh Esreh) [که] به نجوا و در خاموشی ادا می‌شود، سرچشمه می‌گیرد؛ این دعا مرتبهٔ روغن است که مرتبهٔ خودنهی‌گری (ביטול, bittul) است. خم‌شدن‌ها و سجده‌های نماز به این اشاره دارند؛ آنها فرودآمدن‌های خودنهی‌گری‌اند.

دعای هجده‌گانه به نجوا و در خاموشی ادا می‌شود، زیرا بیانگر این «روغن» است؛ خودنهی‌گری هیبت برتر. خم‌شدن در نماز نیز همان خودنهی‌گری را فرود می‌آورد.

19 ולכן כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם⁵⁷ בבחי' לחש וחשאי. ויראה הנרמזת בה"א [באות ה"א] אחרונה של

שם הוי' היא יראה תתאה שלא למרוד בממה"מ [במלך מלכי המלכים] הקב"ה ולא למרות עיני כבודו.^{58, 59}

והוא בחי' הפתילה ששולט בה אור האש להפך ולכלות אותה.

ازاین رو نوشته شده است: «هنگامی که می‌ایستادند، بال‌هایشان را فروهشتند»؛ این مرتبة نجوا و خاموشی است. هیبتی که در حرف «هی» پایانی نام چهارحرفی (ה', Havayah) به آن اشاره شده، هیبت فروتر (יראה תתאה, yirah tata'ah) است: سرکشی نکردن بر پادشاه پادشاهان پادشاهان، قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu)، و مخالفت نکردن با چشمان جلال او. این مرتبة فتیله است که نور آتش بر آن چیره می‌شود تا آن را دگرگون سازد و بسوزاند.

فرشتگان حزقیال (יחזקאל) هنگامی که می‌ایستند، بال‌هایشان را فرو می‌هستند؛ این همان خاموشی دعای نجواست. هیبت فروتر که در حرف «هی» پایانی نام چهارحرفی ה' به آن اشاره شده، ترس از سرکشی بر پادشاه است؛ این هیبت با فتیله متناظر است، که شعله بر آن چیره می‌شود، دگرگونش می‌کند و می‌سوزاند.

20 וב' גווני אור הם ב"פ [ב' פעמים] רחימו שבשם הוי' כי ואהבת⁶⁰ בגימט' [בגימטריא] ב"פ [ב' פעמים] אור⁶¹

היינו האהבה הרמוזה בה' ראשונה של הוי' היא בחי' אה"ר [אהבה רבה] הבאה מלמעלה אהבה בתענוגים⁶² שהיא בחי' מתנה כו'

دو رنگ نور عبارت‌اند از دو [مورد ذکر] عشق (רחימו, rechimu) در نام چهارحرفی (ה', Havayah)، زیرا «و دوست خواهی داشت» (واהבת, ve'ahavta) در حساب حروف و اعداد (גימטריא, gematria) برابر است با دو برابر نور (אור, or). یعنی عشقی که به حرف ה' نخست اشاره دارد، مرتبة عشق عظیم (אהבה رבה, ahavah rabbah) است که از بالا می‌آید؛ «عشق در لذت‌ها» که مرتبة هدیه است و غیره.

دو رنگ شعله با دو یادکرد عشق در «هیبت و عشق، عشق و هیبت» متناظرند، و «و دوست خواهی داشت» (واהבת, ve'ahavta؛ ۴۱۴) برابر است با دو برابر نور (אור, or؛ ۲۰۷). عشق حرف ה' نخست، عشق عظیمی است که از بالا می‌آید، «عشق در لذت‌ها»؛ این عشق به صورت هدیه داده می‌شود.

وهיא בחי' נהורא חיוורא وאהבה הרמוזה בוי"ו של שם הוי' היא האהבה הנולדה בנפש המשכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה והיא בחי' נהורא اوکמא הקרובה אל הפתילה ומתאחזת בה:

این، مرتبة نور سفید (נהורא חיוורא, nehora chivra) است. و عشقی که به حرف واو (ו, vav) از نام ה' اشاره دارد، عشقی است که در نفس فهمنده و متأمل درباره عظمت بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، متبارک باد، پدید می‌آید؛ این مرتبة نور تیره (נהורא اوکמא, nehora uchma) است که به فتیله نزدیک است و به آن می‌چسبد.

عشقی که از بالا می‌آید، نور سفید است. عشق حرف واو هنگامی پدید می‌آید که نفس، عظمت ה' را می‌فهمد و درباره آن تأمل می‌کند؛ این نور تیره است که به فتیله نزدیک است و به آن می‌چسبد.

21 וזהו כי אתה נרי⁶³ הוי' שבחי' הוי' היא בבחי' נר בשמן ופתילה. וב' גווני אור הרמוזות בד' אותיות של הוי' נעשה נרי שמתלבש בנר הוי' נשמת אדם⁶⁴ כנ"ל:

این [معنای] «زیرا تو چراغ منی، ה'» است: مرتبة نام چهارحرفی (Havayah، ה') در مرتبة چراغی است با روغن و فتیله؛ و از دو رنگ نور که در چهار حرف نام به آن‌ها اشاره شده، «چراغ من» پدید می‌آید و در «چراغ ه'، جان انسان» پوشیده می‌شود، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد.

اکنون نیمه نخست آیه توضیح داده می‌شود: ه' صورت چراغی به خود می‌گیرد، با روغن و فتیله و دو نور که با چهار حرف نام متناسب‌اند. این چراغ با پوشیده‌شدن در نفیس انسان، «چراغ ه'»، به «چراغ من» بدل می‌شود.

بخش 7 • 221-23

ה' برتر

22 והוי"ה יגיה חשכי.⁶⁵ והוי' בתוספת וי"ו רומזת על בחי' הוי' ביותר עליונה. וכמ"ש הוי"ה הוי"ה אל רחום וחנון⁶⁶ כו'.

«و نام چهارحرفی (Havayah، ה') تاریکی‌ام را روشن می‌سازد.» «و ه'»، با واو افزوده، به مرتبه / جنبه (בחינה، bechinah) ای حتی والاتر از ه' اشاره دارد؛ چنان‌که نوشته شده است: «ה'، ה'، אל، دلسوز و بخشاینده...»

نیمه دوم آیه، «و ه' تاریکی‌ام را روشن می‌سازد»، از تعبیر «و ه'» با واو افزوده استفاده می‌کند و به مرتبه‌ای حتی والاتر از این نام اشاره دارد. همین نام تکرار شده، سیزده صفت رحمت را می‌گشاید: «ה'، ה'، אל، دلسوز و بخشاینده»؛ و جز این. لیکوتی تורה (לקוטי תורה) بر بخش حکת، که در یادداشت Kehot به آن استناد شده است، از آدرا (אדרא، Idra) نقل می‌کند که نام نخست در صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין، Z'eir Anpin) است و نام دوم در Atik (עתיק)، جنبه درونی تاج (כתר، Keser) است.

ופסיק טעמא בגווייהו שיש ב' בחי' הוי'. והענין כי פעם כתיב⁶⁷ הוי' רחום وחנון ופעם כתיב חנון ורחום^{68، 69} הוי'.⁷⁰

و نشانه مکث تلاوت (פסיק، pesik) میان آن دو فاصله می‌اندازد، زیرا دو בחינה از ه' وجود دارد. توضیح این است: در جایی نوشته شده است «ה'، دلسوز و بخشاینده»، و در جایی دیگر نوشته شده است «بخشاینده و دلسوز است ه'».

در آنجا نشانه مکث تلاوت (pesik) میان دو نام فاصله می‌اندازد و نشان می‌دهد که این‌ها دو مرتبه‌اند. در نوشته‌های مقدس هم آمده است: «ה'، دلسوز و بخشاینده» و نیز «بخشاینده و دلسوز است ه'»؛ و تفاوت ترتیب واژه‌ها، این دو مرتبه را روشن خواهد کرد.

23 **ופי' הוי' רחום וחנן**⁷¹ **שכדי להיות התגלות מדות רחום וחנן מאוא"ס** [מאור אין סוף] **ב"ה דלאו מכל אלין**
מדות⁷² **איהו כלל**⁷³ **הוצרך להיות בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות.**

مقصود از «نام چهارحرفی (ה', Havayah)، مهربان و بخشنده» این است که برای آشکارشدن صفات مهربانی و بخشندگی از نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، که متبارک است، از آن‌جا که «او اصلاً از هیچ‌یک از این صفات نیست»، لازم بود مرتبه (بחינה، bechinah)ی نام چهارحرفی پدید آید؛ مرتبه‌ای که عبارت است از انقباض (צמצום، tzimtzum) و گسترش، فرودآوری و گسترش.

تعبیر «ה'، مهربان و بخشنده» نام را در آغاز می‌آورد. ذات او، یعنی اور אין سوف، هیچ‌یک از این صفات را ندارد، چنان‌که تیکونی زوهار (תיקוני זוהר) می‌گوید: از این‌رو لازم بود ه' باشد، که به‌صورت צמצום و گسترش فهمیده می‌شود؛ این فرودآوری امکان می‌دهد مهربانی و بخشندگی پدیدار شوند.

אך פי' חנן ורחום⁷⁴ **הוי' היינו שמבחי' חנן ורחום דהיינו**⁷⁵ **מפני כי חפץ חסד הוא**⁷⁶ **נמשך בחי' הוי'**
שהוא צמצום והתפשטות כו' שבסדר ההשתלשלות

اما مقصود از «بخشنده و مهربان، ه' است» این است که از مرتبه «بخشنده و مهربان» – یعنی از آن‌رو که «او خواهان مهر است» – مرتبه ه'، یعنی צמצום و گسترش و مانند آن، در نظام زنجیره نزول عوالم (השתלשלות، hishtalshelus) فرود می‌آید.

در تعبیر «بخشنده و مهربان، ه' است»، ترتیب وارونه است و صفات نخست می‌آیند: چون ه' «خواهان مهر است»، ه'ی نظام زنجیره نزول عوالم، با انقباض و گسترش خود، از مهربانی و بخشندگی فرود آورده می‌شود.

משא"כ הוי' שקודם רחום וחנן היא ההוי' שלמעלה מגדר ההשתלשלות.

اما ه'یی که پیش از «مهربان و بخشنده» می‌آید، همان ه'یی است که فراتر از حدود زنجیره نزول عوالم قرار دارد.

ه'یی که در سیزده صفت پیش از «مهربان و بخشنده» می‌آید، مرتبه‌ای برتر دارد و فراتر از حدود عوالم مرتب قرار گرفته است.

ושם נעשה ג"כ בחי' הוי' שהוא צמצום והתפשטות [وהתפשטות] **כו' כדי להמשיך מדת רחום וחנן בהוי'**
שבסדר ההשתלשלות.

در آن‌جا نیز مرتبه ه'، که عبارت است از צמצום و گسترش و مانند آن، پدید می‌آید تا صفت «مهربان و بخشنده» را به ه'یی که در نظام زنجیره نزول عوالم قرار دارد، فرود آورد.

حتی ه'ی برتر نیز گونه‌ای انقباض و گسترش دارد، اما مقصود از آن، واردکردن مهربانی و بخشندگی در ه'ی فروتر درون عوالم مرتب است. بنابراین، نام برتر سرچشمه مهری است که به مرتبه فروتر می‌رسد.

(ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל⁷⁷ הוי' וע"פ וירא ישראל⁷⁸ את היד הגדולה כו' מענין ב' שמות הוי'):

(همچنین بنگريد به آنچه درباره آیه «و به ה' التماس کردم» و آیه «و اسرائیل دستِ بزرگ را دید» و مانند آن توضیح داده شده است، درباره دو نام ه').

آلتر ربه به دو maamar دیگر ارجاع می‌دهد که درباره دو نام ه' بحث می‌کنند. یادداشت‌های Kehot جای آن‌ها را در اور هاتورا (اور التורה) درباره وאתחנן و در تورا اور (تורה اور) درباره בשלح مشخص می‌کنند.

بخش 8 • 241-26

تاریکی نسل‌های متأخر

24 והנה בדורות הראשונים כמו בנביאים ושופטים מצינו דור שכולו זכאי או כולו חייב. ומי שהיה זכאי

הי' [היה] זכאי במדרגת צדיק גדול או נביא ומי שהיה חייב היה רשע גמור ועי"ז לא היו ממוצעים.

اکنون، در نسل‌های نخستین، چنان‌که در [روزگار] پیامبران و داوران می‌یابیم، نسلی سراسر سزاوارِ پاداش یا سراسر گناهکار بود. هر کس که شایسته بود، شایستگی‌اش در حدّ یک پارسای بزرگ (צדיק، tzaddik) یا پیامبری بود، و هر کس که گناهکار بود، کاملاً شرور بود؛ ازاین‌رو، افرادِ میانه‌ای وجود نداشتند.

در روزگارهای پیشین، مانند دوران پیامبران و داوران، نسل‌ها یا سراسر پارسا بودند یا سراسر گناهکار. پارسایان، צדיקים بزرگ یا پیامبران بودند و گناهکاران کاملاً شرور بودند؛ هیچ‌کس در میان این دو نبود.

אך דורות האחרונים דור אחר דור אין בהם רשעים כ"כ [כל כך] ולא צדיקים כ"כ [כל כך] טובים.

اما در نسل‌های متأخر، نسل پس از نسل، نه چنین شرورانی وجود دارند و نه צדיקים به این اندازه نیکو.

در نسل‌های متأخر، این دو حدّ افراطی کم‌رنگ شده‌اند. نه چنین افراد شروری وجود دارند و نه צדיקים برجسته‌ای از آن دست.

25 והענין שבדורות הראשונים [הראשונים] היו נשמות עליונות ממדרגות גבוהות ומצד נשמתם בעצמם היו

יכולים לשלוט על הרע שבנפשם ומיד כשיתבונן בגדולת א"ס ב"ה יגיע אליו היראה כו' רק רשע גמור

שמגביר הרע שבנפשו בשאט בנפש.

توضیح این است که در نسل‌های نخستین، نفس‌هایی بلندمرتبه و از مراتب عالی وجود داشتند و به‌واسطه خود نفس‌هایشان می‌توانستند بر بدی درونِ نفس خویش چیره شوند؛ به‌محض آنکه کسی در عظمتِ بی‌نهایتِ مطلق (Ein Sof, אין סוף) که متبارک باد، تأمل می‌کرد، هیبت به او دست می‌داد و مانند آن؛ مگر شخصی کاملاً شریر که از روی بی‌اعتنایی کامل، بدی درونِ نفسش را تقویت می‌کرد.

نسل‌های نخستین نفس‌هایی بلندمرتبه داشتند که نیروی خودشان به آنان امکان می‌داد بر بدی درونِ خویش چیره شوند؛ صرفِ تأمل در عظمتِ ه' آنان را به هیبت می‌رساند. تنها کسی که کاملاً شریر بود و عمداً بدی خود را تقویت می‌کرد، از این امر باز می‌ماند.

أبل دوروت اأأرونيم عيكبا دمشيأا⁷⁹ بآي عكببم آين كآ بنشماآم عضمم لشلوآ عل أرة وأريآ يגיעه ربه يגיעآ نفا ويגיעآ بفر.

اما نسل‌های متأخر – «پاشنه‌های مשיآ (Moshiach)» (عيكبا دمشيأا, ikvesa diMeshicha), يعنى مرتبۀ پاشنه‌ها – در آودِ نفل‌هايشان نيرويى براى چيره‌شدن بر بدي ندارند و به كوشش فراوان نياز دارند: كوششِ نفل و كوششِ جسم.

نسل‌های متأخر، يعنى «پاشنه‌های مשיآ»، نفل‌هایی در مرتبۀ پاشنه‌اند؛ پايين‌ترين بخش بدن. نفل‌های آنان به‌تنهایی نيرويى براى چيره‌شدن بر بدي ندارند، از اين رو بايد بسيار بكوشند، هم با نفل و هم با جسم.

26 وזהו והוי"ה יגיה חשכי⁸⁰ היינו בآי חשך שבדורות آأرونيم. كي دهع"ה [دود המلك علىو السلو] أمر זה

بعآ كللوت يسرائل شيش بهم بآي حشך بدורות آأرونيم عيكبا دمشيأا

اين [معناي] «و نام چهارآرفى (ה', Havayah) تاريخي‌ام را روشن مي‌كند» است: يعنى مرتبۀ تاريخي در نسل‌های واپسين. زيرا داوود (دود) پادشاه، عليه‌السلام، اين سخن را از جانبِ تمامي اسرائيل گفت؛ در ميان آنان در نسل‌های واپسين – «پاشنه‌های مשיآ (Moshiach)» – مرتبه‌ای از تاريخي وجود دارد.

«و نام چهارآرفى (ה', Havayah) تاريخي‌ام را روشن مي‌كند» به تاريخي نسل‌های واپسين اشاره دارد. داوود از جانبِ تمامي قوم يهود سخن گفت، از جمله درباره نسل‌های پيش از مשיآ، زماني كه چراغِ آودِ نفل كم‌فروغ است.

שאين آآه نري הוי"ה كلומר שאين نر הוי"ה نشماآ آدم⁸¹ م"מ והוי"ה היא بآي הוי"ה علىונה

شلמעלה مآه‌هشآلشلوآ يگيه حشכי ولمعنو لمعنو يعشه⁸² كي حפץ آسد הוא⁸³ بآآعآل"ع [بآآعروآ

آلعيلآ] بلي آآعآل"آ [آآعروآ آلآآآ]:⁸⁴

[سپس] ديگر «آو چراغ من هستي، ه'» نيست؛ يعنى «چراغِ ه'، آانِ آدمي» وجود ندارد. بااين‌همه، «و ه'» – يعنى مرتبۀ برآرِ ه'، كه فرآآر از زنجيره نزلِ عوالم (هشآلشلوآ, hishtalshelus) است – «تاريخي‌ام را روشن مي‌كند»؛ و «به‌آآرِ آودِ او، به‌آآرِ آودِ او عمل خواهد كرد»، زيرا «او مهر را مي‌آاهد»، از طريقِ برآنگيآآي از بالا (آآعروآ آلعيلآ, isarusa dileila) بدونِ برآنگيآآي از پايين (آآعروآ آلآآآ, isarusa dilesata).

در آن نسل‌ها، نفلِ چراغي نيست كه به نيرويِ آودِ بآآآ. بااين‌همه، ه' برآر، فرآآر از عوالمِ آاراي نظم، تاريخي را به‌آآرِ آودِ روشن مي‌سآآ، زيرا مهر را مي‌آاهد؛ اين كار به‌صورتِ آآعروآ آلعيلآ انجام مي‌شود و به آآعروآ آلآآآ وابسته نيست.

חנוکا

27 וזהו ענין נס דחנוכה שנכנסו יונים להיכל.⁸⁵ היכל הוא בחי' מח' ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב [נ' שערי

בינה].⁸⁶

این معنای معجزه حنوکا است: یونانیان وارد حرم معبد، هیکل (היכל, Heichal)، شدند. هیکل مرتبه ذهن است: [حروف آن عبارت‌اند از] هی-یود (ה"י, hei-yud) [و] کاف-لام (כ"ל, kaf-lamed)؛ کاف-لام در محاسبه ارزش عددی حروف (גימטריא, gematria) برابر با پنجاه است، یعنی پنجاه دروازه فهم (בינה, Binah).

معجزه حنوکا این نکته را به تصویر می‌کشد. یونانیان وارد هیکل، حرم معبد، شدند؛ این حرم متناظر با ذهن است: حروفش به ه"י و כ"ל تقسیم می‌شوند. یادداشتِ کهوت توضیح می‌دهد که ه"י به حرفِ ה از בינה اشاره دارد، و ارزش عددی כ"ל، پنجاه است و با پنجاه دروازه بیנה مطابقت دارد.

והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה⁸⁷ חכמות חיצוניות כמו פילسופיא. שבזמן⁸⁸ ההוא היו פילسופים המכחישי' [המכחישים] בנבואה.

این یونانیان مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah) در پوسته (קליפה, kelipah) هستند: حکمت‌های بیرونی، مانند فلسفه. زیرا در آن زمان فیلسوفانی بودند که نبوت را انکار می‌کردند.

یونانیان نماینده حכמה در کליפה هستند؛ یعنی حکمت بیرونی، مانند فلسفه. در آن دوران فیلسوفانی بودند که نبوت را انکار می‌کردند.

28 ולכן טמאו כל השמנים⁸⁹ של בחי' חכמה שבקדושה שרצו להשכיחם תורתך⁹⁰ כו' ונעשה נס ע"י פך של שמן שהי' [שהיה] מונח בחותמו של כה"ג [כהן גדול] דיקנא דכהנא רבא חסד עליון בהעלות אהרן את הנרות⁹¹ אהרן שושבינא דמטרוניתא⁹²

ازاین‌رو، همه روغن‌ها، [روغن‌های] مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah) در قدوسیت را نجس کردند، زیرا می‌خواستند «تورای تو را از یادشان ببرند» و غیره. و معجزه‌ای به واسطه کوزه‌ای روغن رخ داد که با مهر کاهن اعظم بسته شده بود؛ «ریش کاهن اعظم»، مهر برین (חסד, Chesed)؛ «هنگامی که هارون (אהרן) چراغ‌ها را می‌افروزد»؛ هارون، «همراه ملکه».

یونانیان روغن‌ها، یعنی حکمت مقدس، را نجس کردند و قصد داشتند اسرائیل را وادارند تورات را فراموش کند، چنان‌که در دعای حنوکا آمده است. معجزه به واسطه کوزه‌ای روغن رخ داد که مهر کاهن اعظم بر آن بود؛ او نماینده مهر برین است: هارون، که چراغ‌ها را می‌افروزد و «همراه ملکه»، یعنی حضور الهی (שכינה, Shechinah)، خوانده می‌شود.

שהיא אהבה הבאה מלמעלה באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] וממנו הדליקו כל הח' ימים שהם המחשבה וז' המדות שתהיינה מאירות באור האהבה הבאה מלמעלה בלי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והיא מבחי' וי"ו בתוספת וי"ו העליונה שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות:⁹³

این عشقی است که از بالا می‌آید، از راه برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila). از آن، هر هشت روز را روشن کردند؛ این هشت روز عبارت‌اند از اندیشه و هفت صفت عاطفی (מדות, middos)، تا با نور عشقی که از بالا می‌آید و به برانگیختگی از پایین (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata) نیاز ندارد، روشن شوند. و این از مرتبه واو (וי"ו, vav)، واو افزوده، یعنی مرتبه برین [مرتبه‌ای] است که بسیار فراتر از زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) قرار دارد.

مهر هارون همان عشقی است که از بالا می‌آید و بدون هیچ برانگیختگی از پایین بخشیده می‌شود. از همان کوزه واحد روغن، هشت روز را روشن کردند؛ این روزها با اندیشه و هفت صفت عاطفی متناظرند، تا همگی با این عشق برتر، که از «و ה'» همراه با واو افزوده می‌آید و بسیار فراتر از عوالم مرتب نزولی است، روشن شوند.

در کار بندگی

آدمی باید «روغن» را به خدمت خود بیاورد: توریایی که با هیبت سینا آموخته شود، و نمازی که در سکوت و خودنفی‌گری (ביטול, bittul) خوانده شود، تا شعله نفس الهی به نفس حیوانی چنگ اندازد و آن را دگرگون کند. نور باید با کوشش خود او فرود آورده شود؛ «روحی، روحی را می‌آورد»؛ و در نسل‌های متأخر این کار، رنج و کوشش بسیار جان و تن را می‌طلبد. هنگامی که چراغ خود او تاریک می‌نماید، ه' برتر، به صورت برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila)، تاریکی را روشن می‌کند؛ چنان‌که چراغ‌هایחנוکا نشان می‌دهند.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا نور سفید از روغن می‌آید و نور تیره از فتیله، و این دو نور چگونه با دو گونه عشق مطابقت دارند؟
2. تفاوت «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» با «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم» چیست، و چرا والاترین مرتبه به‌طور خاص در جهان جسمانی آشکار می‌شود؟
3. چگونه نفس حیوانی، با آنکه چنین فرودست است، می‌تواند مهری برانگیزد که از عوالم مرتب فراتر می‌رود؟
4. چرا باید تورا را با هیبت سینا آموخت، و نماز خاموش شמונה עשרه (שמונה עשרה, Shemoneh Esreh) چگونه همان «روغن» را بیان می‌کند؟
5. کوزه‌ای که کاهن اعظم مهر کرد، درباره نسل‌هایی که چراغ خودشان کم‌نور است چه می‌آموزد؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 כי אתה נרי

یادداشت می‌گوید که رونویسی (הנחה, hanachah) این مَamar در آنجا چاپ شده و آن را، با علامت سؤال، به میترل ربه (אדמו"ר האמצעי) نسبت می‌دهد.

یادداشت کھوت

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי (?) בסה"מ תקס"ח ע' תרמג. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר עם הגהות בבוך 1135 בגוכתי"ק הצ"צ רשום "שבת חנוכה תקס"ח" (וכנראה שכת"י זה הגי' הצ"צ וממנו נדפס בתו"א, בגוכתי"ק נמצאים כמה הגהות בפנים שלא נדפסו בתו"א, וכמה הגהות בגוכתי"ק על צדי העמודים שנדפסו כאן). ראה גם ד"ה יונתי תר"מ סעי' ד. וראה פלח הרמון שמות ע' دش.

2 כי אתה נרי ה'

سرود سپاس داوود (דוד) در روزی که ه' او را از همه دشمنانش و از شائول (شاول) نجات داد: «زیرا تو چراغ منی، ه'، و ه' تاریکی‌ام را روشن می‌سازد؛» ه' در هر ساعت تاریک، نور اوست. دوبار آمدن نام ه' در این آیه، پرسشی است که سراسر این گفتار حسیدی (מאמר, maamar) به آن پاسخ می‌دهد.

II Samuel 22:29 شماול ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אֶתָּה נִירִי ה' וְה' יִגִּיהַ חֲשָׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Psalms 18:29 תהילים י"ח:כ"ט

כִּי־אֶתָּה תֹאמִיר נִירִי ה' אֱלֹהֵי יִגִּיהַ חֲשָׁכִי:

For Thou dost light my lamp; the L-RD my G-d doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

شماول-ب כב, כט. رאה בסה"מ תקס"ח כרך ב ע' תתסח בהערה לע' תرمג שבכמה כת"י נוסף כאן ת"י תאיר (כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי) והוא צירוף מב' פסוקים دشماול-ב, וע"פ תהלים יח, כט. וראה באורה"ת בראשית ע' שמש, ב.

3 נר ה' נשמת אדם

ضرب‌المثل شلومو (שלמה): «چراغ ه'، جان انسان است که همه نهان خانه‌ها را می‌کاود؛» ه' به‌واسطهٔ جان خود شخص، همچون چراغی، به درون او می‌نگرد. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) تعبیر «چراغ» را دقیق می‌خواند: جان چراغی است که چهار حرف نام در آن بازتاب می‌یابد. (در بافت: تنخ اشتاینزالتس)

Proverbs 20:27 משלי כ':כ"ז

נִר ה' נְשִׁמַת אָדָם חֶפֶשׁ כָּל־חֲדָרֵי־בֶטֶן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי כ, כז.

بند 2

5 דברים — נהורא אוכמא

تیکونی زوهار تیکونی زهر از «سه رنگ چراغ» سخن می‌گوید. یادداشت کھوت به آنجا ارجاع می‌دهد تا به رنگ‌های شعله‌ای بپردازد که در اینجا توصیف شده‌اند.

Tikkunei Zohar, Tikkun 6 תקוני"ז תיקון 6

یادداشت کھوت

ראה תי"ז תי"ו ע' יח, א תלת גוונים דשרגא. אורה"ת נח עא, ב.

بند 3

6 וכי לאורה הוא צריך

تلمود می‌پرسد آیا ه' به نور چراغدان نیاز دارد، حال آنکه بنی‌اسرائیل چهل سال در بیابان به نور او سفر کردند؛ و پاسخ می‌دهد که این گواهی‌ای است برای همه کسانی که به جهان می‌آیند، مبنی بر اینکه حضور الهی (שכינה, Shechinah) بر اسرائیل قرار دارد.

Shabbat 22b:2 שבת כ"ב ב:ב'

מִתֵּיב רַב שֵׁשֶׁת: "מִחוּץ לְפִרוּקַת הָעֵדוּת יַעֲרוֹד", וְכִי לְאוֹרָה הוּא צָרִיךְ? וְהָאֵל כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָלַכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר לֹא הָלְכוּ אֶלָּא לְאוֹרוֹ! אֶלָּא עֵדוּת הִיא לְבָאֵי עוֹלָם שֶׁהַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. מֵאִי עֵדוּת? אָמַר רַב: זוֹ נֵר מַעֲרָבִי שְׁנוֹתוֹ בֵּה שָׁמֹן כְּמֵדַת חֲבֵרוּתִיהָ, וּמִשְׁנֵה הָיָה מְדֻלֵּק וּבֵה הָיָה מְסֻיָּם. וְהָאֵל הָכָא כִּיּוֹן דְּקִבְעֵי גֵרוּת, לֹא סָגִיא דְלֹא מְשַׁקֵּל וְאֶדְלוֹקִי. הַשָּׂא בֵּין לְמֵאן דְּאָמַר מְשׁוּם בְּזוּי מַעֲנָה, וּבֵין לְמֵאן דְּאָמַר מְשׁוּם אֲכַחוּשֵׁי מַעֲנָה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Menachot 86b:5-7 מנחות פ"ו ב:ה'-ז'

(ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך אמר רבי شماול בר נחמני אליך ולא לי לא לאורה אני צריך: שלחן בצפון ומנורה בדרום אמר ר' זריקא אמר ר' אלעזר לא לאכילה אני צריך ולא לאורה אני צריך (מלכים א ו, ד) ויעש לבית חלוני שקופים אטומים תנא שקופין [מבפנים] ואטומים [מבחוץ] לא לאורה אני צריך

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

یادداشت کھوت

שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

بند 4

7 כי זלעז"ז עשה

Koheles (קהלת) سفارش می‌کند که در روز نیکو از نیکي بهره‌مند شویم و در روز بد تأمل کنیم، زیرا ه' «این را در برابر آن» پدید آورد: نیکي در کنار بدی. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) این آیه را اصلی می‌گیرد که بر پایهٔ آن،

אישפא. בלקו"ת ראה כט, ד. שמע"צ פט, ד. מציין לכאן. לקמן קיד, א מפרש באופן אחר ע"ש שמציין לכאן.

11 ארוממך אלקי המלך

דאוויד מזמור 145 را با این عبارت می‌گشاید: «تو را برمی‌افرازم، ای اَلِکِی، ای پادشاه، و نامت را تا ابدالآباد مبارک می‌خوانم»؛ این سرودی در ستایش است. این **ماמר** (maamar) واژه «برمی‌افرازم» را در دو جهت تفسیر می‌کند و «اَلِکِی» و «پادشاه» را به‌عنوان مرتبه‌هایی از قدرت الهی توضیح می‌دهد.

Psalms 145:1 תהילים קמ"ה:א'

תהלה לַדוד אַרוממך אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וּבִכְרָכָה שְׁמֶךָ לְעֹלָם וָעַד:
praise; of David. I will extol Thee, my G-d, O [A Psalm of]
King; And I will bless Thy name for ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמה, א.

12 ויש בזה ב' פירושים

یادداشت برای دو تفسیر «تو را برمی‌افرازم» به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

ראה גם סידור עם דא"ח מו, ב ואילך. פיה"מ לאדה"א קח, ג ואילך. אוה"ת בראשית כרך 2 תתשצט, א. סה"מ תר"ס ע' סד.

بند 7

13 פי' אלקי מלשון אלי הארץ

نیوکدنصر (نبوخذنصر) پادشاه یهوایقین (יהויכין) را همراه با خاندانش و «نیرومندان (אילי, eilei) سرزمین»، یعنی برجستگان آن، به بابل تبعید کرد. آلتِر رִבֵּה (אדמו"ר הזקן) از این کاربرد **אילי** به‌معنای «نیرومند» نتیجه می‌گیرد که «אלקי (Elokai)» بر قدرت دلالت دارد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

II Kings 24:15 מלכים ב כ"ד:ט"ו

Ezekiel 17:13 יחזקאל י"ז:י"ג

ויקח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אֹתוֹ בְּרִית וַיָּבֵא אֹתוֹ בְּאֵלָה וְאֶת־אֵילֵי הָעָרִץ לְקַח:

and he took of the seed royal, and made a covenant with him,
and brought him under an oath, and the mighty of the land
;he took away

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

מלכים-ב כד, טו. יחזקאל יז, יג. וראה באוה"ת פי' יתרו ע' תשנא "ויש לפרש לרומם בחי' אלקי המלך שהוא הכה שבבחי' ממכ"ע לבחי' אל עליון כה הסוכ"ע" ע"ש. וראה ביהל אור במילואים ע' תרסח. ובאוה"ת פי' ראה ע' תשפב. ובד"ה נר חנוכה תשי"ג.

14 שהוא לי כח

آن متن می‌گوید که این، قدرت نور الهی‌ای است که همه موجودات را از نیستی به هستی می‌آورد؛ چنان‌که در تعبیر «به ه'! الوهیت‌ها» آمده است: قدرت و سرچشمه همه قوای موسوم به **אלקים**، یعنی فرشتگانی که «فرزندان **אלקים**» نامیده می‌شوند.

یادداشت کھوت

«ش הוא כח אור אלקי המהווה כל הנמצאים בו» מאין ליש וכמ"ש לאלקי האלקים שהוא בחי' כח מקור לכל הכוחות האלקיים שהן הן המלאכים שנק' בני אלקים כנודע" — סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרמד.

قدوسیت و ضدّ آن به‌صورت دو همتای موازی پدید آمده‌اند؛ ازاین‌رو نفیس حیوانی (**נפש הבהמית**, Nefesh HaBahamis) ده قوه دارد که با ده قوه نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) مطابقت می‌کنند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 7:14 קהלת ז:י"ד

בְּיוֹם שׂוֹכָה הָיָה כְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָעָה גַם אֶת־זֶה לְעִמְת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים עַל־דְּבַר שְׁלֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוֹמָה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 אשר שלט האדם באדם

Koheles زمانی را یاد می‌کند که «انسان بر انسان فرمان می‌راند» و این به زبان اوست: یعنی قدرت یک شخص بر دیگری. آلتِر رִבֵּה دو «انسان» را دو نفیس درون یک شخص می‌داند که هر یک ده قوه دارند و برای فرمانروایی با یکدیگر کشمکش می‌کنند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 8:9 קהלת ח:ט'

אֶת־כְּלִיָּהּ רִאִיתִי וְנָתַן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם עַתָּה אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

קהלת ח, ט.

بند 5

9 ולאם מלאם יאמן

ה' به ربکا (רבקה) گفت که دو قوم در رحم او هستند و «یک قوم از قوم دیگر نیرومندتر خواهد بود». این **ماמר** (maamar) این گفته را بر کشمکش درونی میان نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) و نفیس حیوانی (**נפש הבהמית**, Nefesh HaBahamis) تطبیق می‌کند.

Genesis 25:23 בראשית כ"ה:כ"ג

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גֹיִם בְּבֶטְנָהּ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּנִּיהָ יִפְרְדּוּ וְלֹאִם מְלֹאִם יִאֱמָן וְרֵב יַעֲבֹד צַעִיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית כה, כג.

بند 6

10 הנה כתיב ארוממך

یادداشت می‌گوید بخشی از اینجا در **אור התורה** درباره **יתרו** و **ואתחנן** نقل شده و همچنین به **אור התורה** درباره **תרומה** ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

קטע כמאן מובא באוה"ת יתרו ע'תשנא. פי' ואתחנן ע' עא. יהל אור ע' תעה. סה"מ תרל"ג כרך א ע' עא. וראה סידור עם דא"ח מו, סע"ב ואילך. ובארוכה בפירוש המלות לכ"ק אדה"א קח, ג ואילך. אוה"ת פי' תרומה ע'

15 מלכותך מכ"ע

«فرمانروایی تو فرمانروایی همه عوالم است.» آتُر ربه (אדמו"ר הזקן) استنباط می‌کند که هر عالمی تنها به واسطه فرمانروایی ه' وجود دارد.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתֶיךָ מְלֻכּוֹת כְּלֵי־עֲלָמִים וּמִשְׁלָתְךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמה, יג.

16 שו"ה ולא ממהתו — מלכותו כו'

این یادداشت این نسخه به خط مؤلف را - که تنها بخشی از מאמר (maamar) در آن باقی مانده است - همراه با Buch 1223 در شمار دست‌نوشته‌هایی می‌آورد که حاشیه‌ای به تاریخ 5595 (1834-35) در آنها در اینجا افزوده شده است.

یادداشت کھوت

בבוב 1135 גכות"ק הצ"צ (רק חלק מהמאמר והשאר חסר) ובבוב 1223 ניתוסף הגה"ה משנת תקצ"ה: "והנה מה שנק' אלקי שהוא מלשון אילי הארץ וגם לשון אלקים כפשוטו, הענין הוא כי הנה פ"י כח ואור וחיות הנז' תמיד בס' הקבלה, ולכאורה הוכפל לשון ללא צורך, אמנם באמת אינו כן, והענין כי הנה ענין הכח הוא ענין גילוי ההעלם הוא כמשל הכח שביד האדם לזרוק את האבן שהאבן הוא דומם וטבעו ליפול למטה וע"י כח הזורק נישא באויר היפוך טבעו האבן, והנה הכח הזה שיש ביד האדם לזרוק האבן, והנה הכח הזה כשלא זרקו עדיין הרי ה' הכח הזה בהעלם רק אחר שיצא אל הגילוי לזרוק האבן ממש אז נראה לעין כל שהכח מתגלה שהרי נושאו את האבן ביד זריקתו באויר נגד טבעו האבן ישאר, וגילוי זה של הכח שביד מן העלם אל הגילוי ברצון האדם תליא ואם יומשך בהעלם וגם איך וכמה יהי' הגילוי הכח, ועד"ז נק' בשמים ממעל כו', ע"כ שבח מעשי ידך שנמשל האור והחיות האלקים הנמשך ממנו ית' בכללות העולם בש' מעשי ידך, שהוא כמשל גילוי הכח שביד האדם כו', ומזה נבראו העולמות מאין המוחלט ליש היפך הטבע, וגם עוד זאת כמו שע"י אצבעות היד מתחזק הכח לרוב מיני כחות לכתוב או לצייר או לזרוק כו', כן הן ריבוי מיני כחות לאין קץ נמשכים מבחי' ממכ"ע לבחי' לפושע"ד ולכן נק' שם אלקים לשון רבים כמ"ש אלקים קדושים ע"ש ריבוי התחלקות החיות, וכמו שיש גילוי כח מיד האדם לפעמים רק חיצוני' הכח לזרוק ולהגביה דבר קטן שאין צריך לזה פנימי' כוחו כלל ולפעמים יש גילוי פנימי' כוחו כו', וגם לפעמים מתלבש השכל בכח המעשה כמו לכתוב ולצייר ולפעמים הוא רק גילוי כח זה לבד בלי התלבשות השכל בו וכמו בכח הזריקה כו' כך בכח המהוה הצומח והדומ"מ ע"כ יש כמה מיני המשכות כחות אלקים וכללות העולם פנימיות וחיצוניות, והתלבשות השכל בכח זה כמו בכח המהוה הנפש השכלית משא"כ בכח המהוה נפש הצומח והדומם כו', וכן בהתחלקות עולמות עליונים ש"י עולמות לכל צדיק כו', וע"כ נמשל לכח דוקא כי כל בחי' ריבוי המשכות אליו מובן עד"מ מהשמש כו' הכח שביד כו' ולא יובן כ"כ למשל המשכה האור מהשמש ואין שייך בו ריבוי התחלקות כ"כ, וזהו אלקים לשון כח, אך הוא ג"כ כפשוטו לשון אלקות שגילוי הכח שלמעלה אינו כמשל גילוי הכח שבאדם, שהאדם מתפעל עי"ז ומתיגע עד שמגיע ויחזיר לאיתנו, משא"כ למעלה כתיב כי אני הוי' לא שניתן שאין בו שום שינוי והתפעלות ע"י המשכות וגילוי כח הנ"ל מההעלם אל הגילוי והיינו לפי שגילוי זה הוא דוקא רק הארה בעלמא, כמשל האור הנמשך מהשמש כו' שהוא רק מבחי' מלכות, מה שנק' מלך על עם והתנשאות זו היא חיותם וקיומם וזהו רק הארה ולא גילוי מהות ועצמות המלך וע"כ גילוי בחי' זו אין פועל שום

שינוי כו', או שלא תמשך ולא כמשל האור מהשמש שנמשך ממילא כו', וזהו אלקי לשון אלקות כפשוטו לומר שכח זה הוא אלקות שלמעלה מההגת האדם ולא כמשל הכח מהאדם כו'.

17 להודיע לבני האדם

דאוו (דוד): כסאני که عظمت ه' را می‌شناسند, باید «کارهای نیرومند او و شکوه جلال فرمانروایی‌اش را به فرزندان آدمیان بشناسانند». آتُر ربه (אדמו"ר הזקן) «کارهای نیرومند» را به معنای גבורות (gevuros; همچنین «مهارا») می‌خواند: انقباض‌هایی که از رهگذر آن‌ها جلال فرمانروایی آشکار می‌شود.

Psalms 145:12 תהילים קמ"ה:י"ב

לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וּבְכֹדוֹ הַדָּר מְלֻכּוֹתוֹ:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמה, יב.

18 ואהבת את ה' אלקיך

موسی (مשה) در دعای شِماع (שמע, Shema), خطاب به اسرائیل می‌گوید: «نام چهارحرفی (ה', Havayah) خود را با تمام دل خود دوست بدارید.» این מאמר موضوع این عشق را خود نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) می‌داند؛ نوری که فراتر از پرتو فرمانروایی است.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 בכל לבבך בשני יצריך

میشنا (משנה) عبارت «با تمام دل خود» را به معنای «با هر دو گرایش خود، نیک و بد» می‌خواند. در اینجا مقصود آن است که عشق به ه' گرایش بد را نیز رام می‌کند.

Mishnah Berakhot 9:5 משנה ברכות ט':ה'

חֵב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה בְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאַהֲבַתְּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ. בְּכָל לִבְּךָ, בְּשֵׁנֵי יִצְרֶיךָ, בְּיָצֵר טוֹב וּבְיָצֵר רָע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, אֲפֹלוּ הוּא נוֹשֵׁל אֶת נַפְשְׁךָ. וּבְכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מְאֹדְךָ. דָּבָר אֲחֵר בְּכָל מְאֹדְךָ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָהּ הָיִי מוֹדֵד לוֹ בְּמֵאֹד מְאֹד. לֹא יִקָּל אָדָם אֶת רֹאשׁוֹ קְנִיגָד שֶׁעַר הַמִּזְרָח, שֶׁהוּא מְקַוֵּן קְנִיגָד בֵּית הַקֹּדֶשׁ שִׁים. לֹא יִכְנַס לְהָר הַבֵּית בְּמִקְלּוֹ, וּבְמִנְעֵלוֹ, ...

One must bless [G-d] for the evil in the same way as one blesses for the good, as it says, "And you shall love the L-rd your G-d with all your heart, with all your soul and with all your might" (Deuteronomy 6:5). "With all your heart," with your two impulses, the evil impulse as well as the good impulse. "With all your soul" even though he takes your soul [life] away from you. "With all your might" with all your money. Another explanation, "With all your might" whatever ... treatment

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

20 מי לי בשמים

آساف اعلام می‌کند که در آسمان کسی جز او ندارد و بر زمین نیز جز ه' چیزی نمی‌خواهد. این سخن حالتی را توصیف می‌کند که در آن انسان جز او هیچ نمی‌خواهد.

Psalms 73:25 תהלים ע"ג:כ"ה

מי־לי בשמים ועמד לא־תפצתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire
.none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים עג, כה.

21 ארומך ממטה למעלה

اور هتوراه (اور התורה) توضیح می‌دهد که در این بر افراشتی رو به بالا، پرتو (זי, ziv)، گویی، به سرچشمه خود برمی‌گردد، آنگاه که در ذاتِ ه' گنجانده می‌شود.

یادداشت کھوت

אוה"ת בראשית שכ, ב "והיינו שיהי' הזיו עד"מ עולה למקורו כמו שהוא כלול בעצמותו". رאה ספר המאמרים ת"ש ע' 100.

22 (וע' בזהר וארא דכ"ח סע"ב)

اور هتوراه قطعه زوهر مورد اشاره در اینجا را نقل می‌کند: «آن را به نور برین برآورد... تا نور فرودین پیوسته در نور برین بتابد» و آن را توضیح می‌دهد.

یادداشت کھوت

"ולאעלאה לי' לנהורא עילאה כו' ויתנהיר תדיר נהורא תתאה בנהורא עילאה" כן מעתיק באוה"ת שכא, ב לשון הזהר, וע"ש הביאור.

23 פעם אומרים

یادداشت برای دو ترتیب «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

ראה ד"ה בכ"ה בכסלו תר"ס ע' עב. ספר המאמרים תש"ג ד"ה יו"ט של ר"ה ע' 6.

24 ופעם אומרים מלך יחיד חי העולמים

یادداشت برای ترتیب «پادشاه، یگانه، حیاتِ عوالم» به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

ראה סה"מ תקס"ט ע' קפה. דרך מצותיך ד"ה ואולם חי אני פ"ג קנח, ב. ובמ"מ לשם בתחלת המאמר. חלק מהמאמר נעתק בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב. באוה"ת ויקהל ע' ב'קנג — מציין לכאן.

25 המשכת הרוממות מלמעל"ט

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

ראה ביהל אור ע' תקלת.

بند 10

26 נעוץ תחלתן בסופן

סيفر יצירה (ספר יצירה, Sefer Yetzirah) می‌گوید که ده مرتبه تجلی (ספירות, Sefiros) «پایانشان در آغازشان فرو رفته و آغازشان در پایانشان است، همچون شعله‌ای پیوسته به اخگر». آلتز ربه (آدم"ר הזקן)

از این عبارت برای توضیح این نکته استفاده می‌کند که چرا بالاترین مرتبه مشخصاً در پایین‌ترین جهان آشکار می‌شود.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בנחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou
?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

بند 11

27 והיו הדברים האלה

موسی (مשה) خطاب به اسرائیل: «این سخنانی که امروز به تو فرمان می‌دهم، بر دل تو باشد.» در معنای ساده، موسی فرمان‌دهنده است؛ اما این مَamar واژه מצוד (metzavecha, «به تو فرمان می‌دهم») را به معنای پیوند می‌خواند؛ یعنی فرودآمدن خود نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof). «امروز» نیز به این جهان عمل اشاره دارد. (زمینه: تنخ اشتاینزالتس)

Deuteronomy 6:6 דברים ו':ו

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום עליך:

And these words, which I command thee this day, shall be
;upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

دברים 6, ו.

28 היום לעשותם

تلمود عبارت «امروز، برای انجام آنها» را چنین می‌خواند: «امروز برای انجام آنها، نه فردا برای انجام آنها؛ فردا برای دریافت یاداششان.» آلتز ربه (آدم"ר הזקן) تأکید می‌کند که نور الهی از راه عمل در این جهان آشکار می‌شود.

Eruvin 22a:5-6 עירובין כ"ב א:ה-ו

והיינו דאמר רבי יהושע בן לוי: מאי דקתיב "אשר אנכי מצוך היום לעשותם", "היום לעשותם" — ולא למחר לעשותם, "היום לעשותם" — למחר לקבל עכרם. אמר רבי חגי, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני:

מאי דקתיב "אך אפים"? "אך אף" מבני לקה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

עירובין כב, א.

29 היום לעשותם

آیه «که امروز به تو فرمان می‌دهم تا آنها را انجام دهی»؛ آیه‌ای که تعلیم تلمود در ایرووین (عירובין) بر آن استوار است.

Deuteronomy 7:11 דברים ז':יא

ושמרת את־המצוה ואת־החקים ואת־המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day,
.to do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 וע"י התאחזותו בדבר גשמי נתווה גילוי אור

אור האתורה מיגויד که در این جهان به خصوص، مرتبةً «یگانه» (تاج، Keser) یا «پادشاه» (فرمانروایی، Malchus) پیوند می‌یابد، نه به شیوة زنجیره‌ی نزولی عوالم (hishtalshelus)؛ ازاین‌رو این امر به شعله‌ای تشبیه می‌شود که به فتیله می‌گیرد، جایی که نوری عظیم در تاریکی فتیله جای می‌گیرد. در پایان، «چراغ» را نور افزوده‌ای در فرمانروایی می‌داند: «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه».

یادداشت کھوت

باوا"ת בראשית שכא, ב מציינ ע"ז: "ור"ל שבועה"ז דוקא מחברים בחי' יחיד שהוא הכתר עם בחי' מלך שהוא המלי, וזהו שלא בדרך השתלשלות ע"כ נמשל אל אחיות האור בפתילה שבבחי' החשך שהוא הפתילה נאחז ונתגלה אור גדול, וכך הו"ע המשכת בחי' יחיד בבחי' מלי. . נמצא המכוון מזה דבחי' נר זהו"ע מה שנמשך תוס' וריבוי אור במלי' היינו בחי' יחיד חי העולמים מלך" עכ"ל שם.

31 רוח אייתי רוח

زوهار (זחר) می‌آموزد که روحی از پایین، روحی از بالا را می‌آورد و فرومی‌کشد. در اینجا توضیح می‌دهد که چرا نور الهی باید به واسطهٔ خدمت خود انسان به پایین کشیده شود.

Zohar II, 162b ז"ח"ב קסב, ב

یادداشت کھوت

ז"ח"ב קסב, ב.

32 אם ישים אליו לבو

اليهو (الیهوا) به ایوب (ایوب) می‌گوید که ه' نیازی ندارد به کسی ستم کند: اگر دلش را متوجه انسانی می‌کرد، تنها روح و نفس او را نزد خود بازمی‌گرفت و آن شخص می‌مرد. این **ماמר** (maamar) عبارت را به معنایی دیگر می‌خواند: انسانی که دل خود را به سوی ه' متوجه می‌سازد، روح و نفس خویش را نزد او گرد می‌آورد؛ همان روحی از پایین که روحی از بالا را فرومی‌کشد. (در سیاق: Steinsaltz Tanakh)

Job 34:14 ایوب לו"ד:י"ד

אם-ישים אליו לבו רוחו וגשמתו אליו יאספה:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ایوب לד, יד.

33 להדליק ולהמשיך האור

אור התורה یادآور می‌شود که برکت می‌گوید «افروختن»، نه عبارتِ تورات «هنگامی که بالا می‌بری» (**בהעלותך**, beha'alos'cha): چراغ مقدس‌گاه، مانند چراغ شبّات، «تو را برمی‌افرازم» از پایین به بالا است، حال آنکه چراغ حنوکا «تو را برمی‌افرازم» از بالا به پایین است؛ ازاین‌رو برکت می‌گوید «افروختن».

یادداشت کھوت

ראה באוה"ת שם שכב, א הדיקו בלשון הברכה שמברכין להדליק ולא כמ"ש בהעלותך "כי נר הדיכל דוגמת נר שבת ארוממך מלמשלמ"ע ונר חנוכה דוגמת ארוממך מלמעלמ"ט, ע"כ נאמר להדליק", ע"ש.

34 קרוב ה' לכל קוראיו

داوود (דוד) در مزمور ۱۴۵ می‌گوید: «نام چهارحرفی (ה', Havayah) به همهٔ کسانی که او را می‌خوانند نزدیک است، به همهٔ کسانی که او را به‌راستی می‌خوانند»؛ او به هرکس که صادقانه به سوبش روی آورد نزدیک است. مَعْمَار خواندنِ «به‌راستی» را به معنای فرودآوردنِ «حقیقتِ ه'» به جهان می‌گیرد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 145:18 תהילים קמ"ה:י"ח

קרוב ה' לכל-קראיו לכל אשר יקראוהו באמת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קמה, יח.

35 כחשיכ' כאורה

در پیشگاهِ ه'، تاریکی همانند نور است». اینجا این بیان می‌رساند که عوالمِ بالا و پایین در پیشگاهِ او یکسان‌اند.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גם-חשך לא-יחשיך ממך ולילה פיום לאיר כחשיכה כאורה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 כדמותו

«آدمی را به صورتِ خود، به شباهتِ خود بسازیم». مَعْمَار «شباهت» را ترتیبِ درجه‌مندِ عوالم، و «صورت» را حقیقتِ یگانگیِ ه' می‌گیرد.

Genesis 1:26 בראשית א':כ"ו

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל-הארץ ובכל-הרמש הרמש עלי-הארץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 דמות כבוד ה'

رؤیای حزقیال (یحזקאל) از تخت با این سخن پایان می‌یابد: «این نمود شباهتِ جلالِ ه' بود»؛ و او بر چهره به زمین می‌افتد. مَعْمَار این عبارت را دربارهٔ سلسله‌مراتبی مرتب به کار می‌برد که وجودش تنها از منظرِ آفریدگان است.

Ezekiel 1:28 יחזקאל א':כ"ח

כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הננה סביב הוא מראה דמות כבוד-ה' ואראה ואפל עלי-פני ואשמע קול מדבר:

As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of the likeness of the glory of the L-RD. And when I saw it, I fell upon my face, and I heard a voice of one that spoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 בצלם אלקים

آدمی «به صورتِ ه'» آفریده شد. در اینجا «صورت» حقیقتِ یگانگیِ ه'

است؛ حقیقتی که در عوالم برتر و فرودین یکسان است.

Genesis 1:27 براسیت א'כ"ז

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

And G-d created man in His own image, in the image of G-d created He him; male and female created He them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 امت ه' לעולם

مزمورنویس ملتها را فرامی‌خواند تا ه' را بستانند، «زیرا مهر او بر ما چیره شده است و حقیقت ه' تا ابد پایدار است (لעולם, le'olam)». معنای روشنی le'olam «تا ابد» است؛ مَعْمَار آن را «به جهان» می‌گیرد.

Psalms 117:2 تهילים קי"ז:ב'

כִּי־גֹבֶר עֲלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאֱמִתּוֹ ה' לְעוֹלָם הַלְלוּ־הָ:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 14

40 כי גבר עלינו חסדו

«زیرا مهر او بر ما چیره شده است و حقیقت نام چهارحرفی (ה'), Havayah) تا ابد پایدار می‌ماند.» این گفتار (מאמר, maamar) نیمه نخست را راه تحقق نیمه دوم می‌خواند: فورانی از مهر، حقیقت ه' را به جهان فرومی‌آورد.

Psalms 117:2 تهילים קי"ז:ב'

כִּי־גֹבֶר עֲלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאֱמִתּוֹ ה' לְעוֹלָם הַלְלוּ־הָ:

For His mercy is great toward us; And the truth of the L-RD endureth for ever. Hallelujah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

تهילים קיז, ב.

41 לפני מלך מלך

توراه می‌گوید: «پادشاهانی که در سرزمین آدوم فرمانروایی کردند، پیش از آن‌که پادشاهی بر بنی‌اسرائیل فرمانروایی کند.» در قبلا (קבלה, Kabbalah). این پادشاهان که فرمانروایی کردند و مردند، عالم آشفستگی (תהו, Tohu) هستند؛ آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این عبارت برای اشاره به ریشه والای نفیس حیوانی (נפש בהמהית, Nefesh HaBahamis)، پیش از عوالم منظم، استفاده می‌کند.

Genesis 36:31 براسیت ל"ז:א

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־מֶלֶךְ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

42 וכמ"ש במ"א מענין המאכל שעליו יחי' האדם

در آن بخش بشلح پرسیده می‌شود که چرا انسان به نان نیاز دارد، درحالی‌که نان به او نیاز ندارد؛ پاسخ با توجه به ریشه‌های تهو و تیکون چنین است: «انسان زنده خواهد ماند» به نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) اشاره دارد که از جرقه الهی موجود در غذای خود نور می‌گیرد. آن بخش در 9d تیکون را دارای ظرف‌های بسیار و نور اندک توصیف می‌کند؛ جایی که صفات می‌توانند با هم درآمیزند، زیرا با شدت زیادی همراه نیستند.

یادداشت کھوت

ראה לעיל ט, ד. לקמן סה, ד. לקו"ת צו יג, ב ועוד.

43 יחיה האדם

موسی (משה) מַנָּא (מן, manna) را به اسرائیل یادآوری می‌کند: «انسان تنها به نان زنده نیست، بلکه انسان به هرچه از دهان ه' بیرون می‌آید زنده است.» این מאמר به توضیحی اشاره دارد که می‌گوید خوراک انسان را زنده نگه می‌دارد، زیرا ریشه آن برتر است.

Deuteronomy 8:3 دברים ח':ג'

וַיַּעַזְבֵּךְ וַיַּרְעִבֶךָ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּיהוּ יִחְיֶה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 להודיע לבני האדם גבורותיו

آیه‌ای که در بالا نقل شد و «کارهای نیرومند» آن (גבורות, gevuros) به‌عنوان انقباض‌هایی خوانده می‌شوند که از طریق آن‌ها فرمانروایی آشکار می‌شود.

Psalms 145:12 تهילים קמ"ה:י"ב

לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרָתוֹ וּבְכֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ:

To make known to the sons of men His mighty acts, And the glory of the majesty of His kingdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 כי אתה נרי הוי'

آیه آغازین این מאמר. در اینجا «تو چراغ من هستی» با مهری که چیره می‌شود یکی دانسته شده است؛ مهری که بی‌انقباض، نور می‌آورد.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כִּי־אָתָה יִירִי ה' וְה' יִגִּיעַ חֲשֹׁכִי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 יחוד קובה"ו כמ"ש בתניא פמ"א בהג"ה

ارجاع خود متن به حاشیه فصل ۴۱ تنیا (תניא)، که درباره یگانگی قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) و حضور الهی (שכינה, Shechinah) بحث می‌کند.

Tanya, Likkutei Amarim 41 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"א

47 שמן משחת קדש

ه' به موسی می‌گوید تا به اسرائیل بگوید: «این روغن مسیح مقدس (שמן משחת קדש, shemen mishchas kodesh) برای من، در نسل‌های شما، خواهد بود.» روغن برای مسیح خیمه مقدس (משכן, Mishkan) و کاهنان. آلتز ربه واژه «مقدس» (קודש, kodesh) را به حکمت (חכמה, Chochmah) تعبیر می‌کند؛ ازاین‌رو روغن مقدس به توراه (تורה, Torah) اشاره دارد.

Exodus 30:31 שמות ל':ל"א

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֶיכֶם:

בביאור על פסוק כי אתה נרי שאהבה רבה היא בחינת ה' עילאה ויראה עילאה היא בחי' יוד כו".

52 אם אין חכמה אין יראה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).
يادداشت كهوت
אבות פ"ג מ"יז.

53 אם אין חכמה אין יראה

«אگر חכמתی نباشد، هیبتی نیست.» אֲלֹתֵר רִבֵּה (אדמו"ר הזקן) אָן רַבּהּ מִעֲנִיָּה
היבֵּת בִּרְתִּי מִיִּחוּד כֵּה אֶז חֲכֻמָּה (חֲכֻמָּה, Chochmah), חֲרֵף יוּד
(יִוִּד, yud) דִּר נָאָם ה', חָרֵף יוּד מִיִּחוּד.

Pirkei Avot 3:17 משנה אבות ג' י"ז

רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר, אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין חֲכָמָה, אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה, אֵין קָמָה. אִם אֵין קָמָה, אֵין בִּינָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין חֲכָמָה, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קָמָה. הוּא הָיָה אָמַר, כֹּל שֶׁחֲכָמָתוֹ מִרְבָּה מִמַּעֲשָׁיו, לְמָהּ הוּא דוֹמָה, לְאִילָן שֶׁנִּפְנִי מִרְבִּין וְשִׁרְשָׁיו מִעֲשָׂיו, וְהָרֹחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתָהּ וְהוֹפְקָתָהּ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה יז) וְהָיָה כְּעָרְכָּךְ בְּעָרְכָּךְ וְלֹא יִרְאָה כִּי בּוֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ...

Rabbi Elazar ben Azariah said: Where there is no Torah, there is no right conduct; where there is no right conduct, there is no Torah. Where there is no wisdom, there is no fear of G-d; where there is no fear of G-d, there is no wisdom. Where there is no understanding, there is no knowledge; where there is no knowledge, there is no understanding. Where there is no bread, there is no Torah; where there is no Torah, there is no bread. He used to say: one whose wisdom

...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

54 מה להלך באימה

תלמוד תלמידים מִיִּחוּד כֵּה תוֹרָה בָּאִיד הֵמָּן גּוֹנֶה כֵּה דִר סִינָא דָּאֵדָה שֵׁד, «בִּיַּם וְהֵיבֵת» אֲמוּחֶשֶׁת שׁוּד. מִאֲמָר אֵין מִלְּבָר רַבּ רַבִּיִּהּ בִּרְתִּי תוֹשִׁיחַ מִיִּחוּד כֵּה דִר חֲכָמָה תוֹרָה נֶהֱפֶטֶה אֵסֶת.

Berakhot 22a:4 ברכות כ"ב א"ד

דְּתַנְיָא: "וְהוֹדַעְתֶּם לְבַנְיָהּ וּלְבַנֵּי בְנֵיהָ", וְכַתִּיב בְּתַרְיָה "יּוֹם אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֶב", מָה לְהֵלֵךְ בְּאִימָה וּבְיִרְאָה וּבְזִיעַ, אֵף כָּאֵן בְּאִימָה וּבְיִרְאָה וּבְזִיעַ.

for there is a teaching: "Thou shalt make them known unto thy children and thy children's children" (Deut. iv. 9) and it continues, "The day that thou stoodest before the L-rd thy G-d in Horeb" (Deut. iv. 10) — as [the Israelites stood at Horeb] with dread and fear and trembling and shaking, so here [when teaching Torah] must it be with dread and fear and trembling and shaking.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ברכות כב, א. ראה לעיל כא, ב ובמ"מ לשם.

And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: This shall be a holy anointing oil unto Me throughout your generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 بند

48 בכל הדברים יש שמן ואפי' באבנים

דִר מִאֲמָר יִישׁוּשִׁין, רוֹגֵן פֶּלֶאִישׁ נִפְסִי עֵלְאִנִי אֶז דֶּרֶשְׁשִׁשׁ (נוגה, nogah) אֵסֶת כֵּה רִישֶׁה דִר עֵלְמִי אֲשִׁפְתִּיקִי (תהו, Tohu) דָּאֵדָה; הֵנְגָמִי כֵה דִר יִי פְתִילֶה נִפְסִי אֱלֹהִי (נפש האלקית, Nefesh Elohis) כְּשִׁידֶה מִיִּחוּד, בֵּה נֹר בִּדִל מִיִּגְרֵד; יִעֲנִי עֲשֻׁק עֲזִימִי «בִּי תֵמָא תוֹאֵנֵת». פְּתִילֶה דִר אֲנָךְ הֵמָּן פֶּרְמָן (מצוה, mitzvah) אֵסֶת כֵּה אִשְׁיָא מַדִּי אָן נִיז אֶז תְּהוּ מִיִּחוּד.

يادداشت كهوت

לְעִיל לֵט, ד. בְּתַקְסִי"ח ע' תִרְמֹז מִבִּיא רִא"י: "וּכְמִי"ש וּשְׁמֹן מִחֲלִמִישׁ צוֹר כִּי בַחֲי' שְׁמֹן הוּא בַחֲי' פְּנִימִיּוֹת כֹּל דְּבַר נִמְצָא וְהוּא בְּכָל הַנִּמְצָאִים כּוֹלֵךְ כּוֹי וּכְמִי"ש בִּפְרִדָּס": "וּכְמִי"ש כּוֹלֵם בַּחֲכָמָה.

49 כולם בחכמה עשית

סְרַאֲנִידֶה מִזְמִיר אֶז אֲפְרִינִישׁ בֵּה שְׁגִפֵּת מִיִּחוּד: «כֵּה בְּסִיאַרְדַּת כֶּרֶהָי תוּ, אֵי נָאָם כְּפֶאֶרְחֻרְפִי (ה', Havayah); הֵמָּה רַבּ בִּי חֲכֻמָּה אֲפְרִידִי.» אֲלֹתֵר רִבֵּה (אדמו"ר הזקן) אֶז אֵין נִתְיִיחֶה מִיִּגְרֵד כֵּה חֲכֻמָּה (חֲכָמָה, Chochmah), «רוֹגֵן», דִר הֵר אֲפְרִידֶה־אֵי נֶהֱפֶטֶה אֵסֶת. (זְמִינֶה: תִּנְיַח אֲשְׁתַּאֲיִן סָאֵל)

Psalms 104:24 תהילים ק"ד כ"ד

מַה־רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כֹּלֵם בְּחֲכָמָה עֲשִׂית מְלָאָה הָאָרֶץ הַגִּנְגָד:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 بند

50 להיות נגדו תמיד

דָּאוּוּד (דוד): «נָאָם כְּפֶאֶרְחֻרְפִי (ה', Havayah) רַבּ הֵמָּוֶרֶה פִּישׁ רוּי חוּד נֶהֱאֵדָה; זִיכְרָא אוּ דִר סִמֵּת רָאֵסֵת מִן אֵסֶת, לְגִזֵּשׁ נִחוּאָהֵם כִּרְדִּי.» אֵין גִּפְתָּאֵר חֲסִידִי (מִאֲמָר, maamar) אֵין עִבָּרֵת רַבּ דִר בָּאֵי תְּגִלִּי ה' בָּזְמִי־תָאֵבָנִד; תְּגִלִּי־אֵי כֵּה פִּיוֹסֶטֶה דִר בְּרָאִיר אִנְשָׁן תָּאֵבֵת מִיִּחוּד.

Psalms 16:8 תהילים ט"ז ח'

שְׁוִיִּתִּי ה' לְנִגְדִי תָמִיד כִּי מִיִּמִּינִי בִלְ-אֲמוּנָה:

I have set the L-RD always before me; Surely He is at my right hand, I shall not be moved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 שהיא בחי' יראה עלאה

אור התורה יאֲדָאוּר מִיִּחוּד כֵּה אֵין maamar וְ Biur אָן, הֵיבֵּת בִּרְתִּי רַבּ חֲכֻמָּה מִיִּחוּד כֵּה בָּאֵלְאֵר אֶז עֲשֻׁק עֲזִימִי אֵסֶת, כְּתָאֵן כֵּה בִּישְׁתֵּר maamarim מִיִּגְוִינֵד ו Meorei Or נִיז בִּיאַן מִיִּחוּד (חֲרֵף יוּד, 26§). הֵמְגִינִין בֵּה Iggeres HaKodesh 18 מִיִּפְרָדָּז כֵּה דִר אָן עֲשֻׁק לִנְתְּבִשׁ פֶּס אֶז הֵיבֵּת בִּרְתִּי מִיִּחוּד.

يادداشت كهوت

"בִּדֵּה" כִּי אֵתָה נִרִי [כָּאֵן] וּבִהֲבִיאור פִּי' כִּי יִרְאָה עִילָאָה הִיא חֲכָמָה וְהִיא לְמַעֲלָה מֵאֵהָבָה רַבָּה וְכֵן פִּי' בְּרֹב הִדְרוּשִׁים וְכִי"ה בְּמִאֲוִ"א אוֹת י' סכ"ו". אוֹהֵת" נִיךְ כֹּךְ א' ע' תִרְכֵּד, וּמִצִּיּוֹן שֶׁם לֵאגָה"ק ס"י יח שֶׁשֶּׁם מִבָּאֵר שִׁבְחִי אֵהָבָה בְּתַעֲנוּגִים בָּאָה אַחֵר יִרְאָה עִילָאָה כִּי דִרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְחֹזֵר צִרִיךְ לְפִרְשׁ אֲשֶׁר יִרְאָה עִילָאָה זֶהוּ בִינָה וְאֵהָבָה בְּתַעֲנוּגִים זֶהוּ אָבָא, ע"ש וּבִאֵהוּ"ת שֶׁה"ש כֹּךְ ב' ע' תִרְטוּ. וְרָאָה בְּלִקוּי"ת שֶׁה"ש טו, ג וז"ל שֶׁם "וְעִיּוֹן בִּפ' מִקֵּץ

بند 18

55 ودברי אשר שמתי בפיה

عهد ה' با کسانی از اسرائیل که به سوی او باز می‌گردند: «روح من که بر توست و سخنانم که در دهانت نهاده‌ام، از دهانت دور نخواهد شد»، و نه از دهان فرزندان‌شان. مامار این آیه را دربارهٔ کلام ه' به‌کار می‌گیرد که کسی که تورا می‌آموزد بر زبان می‌آورد. (زمینه: تنخ اشتاین‌زالتس)

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיה לא ימושו מפיה ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע'י נט, כא.

56 ودברת במ

موسی (مשה)، در שמع (Shema): «و از آن‌ها سخن بگویی»؛ یعنی سخنان تورا، در خانه و در راه. مامار «از آن‌ها» (بم، bam: به‌لفظ «در آن‌ها») را چنین می‌خواند که حکمت (חכמה، Chochmah) و هیبت برتر را به درون آن کلمات فرود می‌آورد.

Deuteronomy 6:7 דברים ו:ז

ושננתם לבניך ודברת במ בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשוקך ובקומך:

and thou shalt teach them diligently unto thy children, and shalt talk of them when thou sittest in thy house, and when thou walkest by the way, and when thou liest down, and when thou risest up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

دברים و, ז.

بند 19

57 בעמדם תרפינה כנפיהם

در رؤیای حزقیال (یحזקאל)، بال‌های فرشتگان هنگام حرکت بانگ بلندی دارند، اما «چون ایستادند، بال‌هایشان را فروهشتند». مامار (maamar) این سکون را سکوت نماز می‌گیرد.

Ezekiel 1:24 יחזקאל א' כ"ד

ואשמע אתי-קול כנפיהם כקול מים רבים כקול-שדי בלקתם קול המלה כקול מחנה בעמדם תרפינה כנפיהם:

And when they went, I heard the noise of their wings like the noise of great waters, like the voice of the Almighty, a noise of tumult like the noise of a host; when they stood, they let down their wings

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

یحזקאל א, כד.

58 שו"ה עיני כבודו — והוא

دست‌نویس «وهيا» (vehi, صورت مؤنث) را به‌جای «وهוא» (vehu) می‌خواند؛ بنابراین عبارت «این مرتبهٔ فتیله است» صریحاً به هیبت (یرאה، واژه‌ای مؤنث) اشاره دارد.

یادداشت کھوت

בכת"י הנ"ל: והיא.

59 ולא למרות עיני כבודו

اشعيا (ישعיהو) کسانی را سرزنش می‌کند که سخنان و کردارشان «در برابر چشمان جلال او سرکشی می‌کند». مامار از این عبارت برای هیبت فروتر، یعنی ترس از سرکشی در برابر ه'، استفاده می‌کند.

Isaiah 3:8 ישעיהו ג' ח'

כי כשלה ירושלם ויהודה נפל כישלונם ומעליהם אליה' למרות עיני כבודו:

For Jerusalem is ruined, And Judah is fallen; Because their tongue and their doings are against the L-RD, To provoke the eyes of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 20

60 ואהבת

ה' (Havayah) خویش را دوست بدار؛ سخن موسی (مשה) در שמاع (שמع، Shema). واژهٔ «دوست خواهی داشت»، واهבת (ve'ahavta: 414)، برابر با دو برابر واژهٔ «نور» (אור، or: 207) است؛ و با دو نور شعله مطابقت دارد.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 واهבת בגימט' ב"פ اور

یادداشت می‌گوید که سرچشمهٔ این گیمטר یا در آنجا آمده است. آن بخش، از یک ما مور پیشین در این پاراشا، عبارت «یگانه، حیاتِ عوالم، پادشاه» را توضیح می‌دهد: «یگانه» فراتر از «یک» است، و حیاتِ همهٔ عوالم از پادشاهی او بر آنها سرچشمه می‌گیرد.

یادداشت کھوت

נסמן לעיל לב, ג.

62 אהבה בתענוגים

«چه زیبا و چه دلنشینی، ای عشق در لذت‌ها.» در تعالیم حسیدی (חסידות، Chassidus)، این تعبیر به عشقی اشاره دارد که همچون هدیه‌ای از بالا می‌آید.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז:ז

מה' יפית ומה' נעמתי אהבה בתענוגים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 21

63 כי אתה نري هوي

آیهٔ آغازین، که اکنون نیمهٔ نخست آن به‌عنوان چهار حرفِ نام چهارحرفی

(ה', Havayah) توضیح داده می‌شود؛ این حروف چراغ جان را می‌سازند.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב כ"ט

כִּי־אֶתָּה נִירִי ה' וְה' יִגִּיֶה חֹשֶׁכִּי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten
my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 נר הוי' נשמת אדם

«چراغِ ه' جاني انسان است»، چراغی که ه' در آن پوشیده است.

Proverbs 20:27 משלי כ:כ"ז

נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׁ כָּל־חֲדָרֵי־בָטָן:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the
inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 22

65 והוי"ה יגיה חשכי

نیمهٔ دوم آیهٔ آغازین، که اکنون به‌عنوان مرتبه‌ای برتر از نام چهارحرفی (ه')،
(Havayah) توضیح داده می‌شود.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב כ"ט

כִּי־אֶתָּה נִירִי ה' וְה' יִגִּיֶה חֹשֶׁכִּי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten
my darkness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 ה' ה' אל רחום וחנון

هنگامی که ه' از برابر موشه (مשה) گذشت و سیزده صفتِ رحمت را آشکار
ساخت، ندا داد: «ه', ه', אל, مهربان و بخشاینده.» این **مאמר** (maamar)
در نام دو بار تکرار شده، دو مرتبه از ه' می‌بیند.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד
וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The
L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering,
;and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

שמות לד, ו.

67 פעם כתיב . . שבסדר השתלשלות

یادداشت در آنجا به دو ترتیبِ «ה', دلسوز و بخشاینده» و «دلسوز و
بخشاینده است ه'» ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ كهوت

ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ד.

68 חנון ורחום ה'

«بخشاینده و مهربان است ه'»، که در آن صفات پیش از نام آمده‌اند.

Psalms 111:4 תהילים קי"א:ד

זָכַר עֲשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחוּם ה'

He hath made a memorial for His wonderful works; The
L-RD is gracious and full of compassion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

תהלים קיא, ד. קמה, ח.

69 חנון ורחום הוי'

«بخشاینده و مهربان است ه'، دیرخشم و سرشار از مهر»، که در آن نیز
صفات پیش از نام آمده‌اند.

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חֲנוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפִּים וְגָדֹל־חֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger,
and of great mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 והוי' . . על בחי' הוי' ביותר עליונה

یادداشت می‌گوید که لیکوتی توراه در آنجا از آدرا نقل می‌کند که نام
نخست در Z'eir Anpin است و نام دوم در Atik.

یادداشتِ كهوت

ראה לקו"ת פ' חקת נז, ג בשם האדרא דשם הראשון בז"א והב' בעתיק
ע"ש.

بند 23

71 הוי' רחום וחנון

در سیزده صفت، نام پیش از «مهربان و بخشاینده» می‌آید. این **مאמר**
(maamar) [گفتارِ حسیدی] آن نام را نام چهارحرفی (ה', Havayah)
می‌داند که فراتر از عوالم منظم قرار دارد.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב־חֶסֶד
וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The
L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering,
;and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 دلآو مכל אלין מדות

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشتِ كهوت

ת"ז בהקדמה פתח אליהו.

73 دلآو مכל אלין מדות איהו כלל

در دعای الياهو (אליהו) در مقدمهٔ **תיקוני זוהר** (תיקוני זוהר)، گفته می‌شود
که صفات نشان می‌دهند ه' چگونه جهان را تدبیر می‌کند، حال آن‌که خود او
«اصلاً از هیچ‌یک از این صفات نیست».

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תיקוני זוהר י"ז ב:ה-ז

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיע' דאיהו
רחמי ולאو מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על
ידך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלגלה רזין טמירין על ידך
מה דלא אתיהיב רשו לגלגלה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון

פתח ואמר לך יי' הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

74 חנון ורחום הוי'

در اینجا، صفات پیش از نام می‌آیند. این **مאמר** این ترتیب را نشانهٔ نام ه'
در عوالم منظم می‌داند؛ نامی که از خواستِ ه' به مهرورزی نازل می‌شود.

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח

חֲנוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפִּים וְגָדֹל־חֶסֶד:

When Rabbi Meir died, the composers of fables ceased. When Ben Azzai died, the diligent students [of Torah] ceased. When Ben Zoma died, the expounders ceased. When Rabbi Joshua died, goodness ceased from the world. When Rabban Shimon ben Gamaliel died, locusts come and troubles multiplied. When Rabbi Elazar ben Azaryah died, the sages ceased to be wealthy. When Rabbi Akiba died, the glory of the Torah ceased. When Rabbi Hanina ben Dosa died, men of wondrous deeds ceased. When Rabbi Yose Katnuta ... died, the pious men (hasidim) ceased and

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

بند 26

80 והוי"ה יגיה חשכי

نیمه دوم آیه آغازین، اینک درباره تاریکی نسل‌های متأخر به کار گرفته می‌شود.

II Samuel 22:29 שמואל ב כ"ב:כ"ט

כי-אתה יגרי ה' וה' יגיה חשכי:

For Thou art my lamp, O L-RD; And the L-RD doth lighten my darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 נר הוי"ה נשמת אדם

«چراغ نام چهارحرفی (ה', Havayah), جانی انسان است.» در نسل‌های متأخر، این چراغ به نیروی خود نمی‌درخشد.

Proverbs 20:27 משלי כ:כ"ז

נר ה' נשמת אדם חפש כל-תהדר-בפון:

The spirit of man is the lamp of the L-RD, searching all the inward parts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ולמענו למענו יעשה

ه' می‌گوید: «برای خاطر خودم، برای خاطر خودم عمل خواهم کرد.» این مامار (maamar) از واژه‌هایی برای نوری استفاده می‌کند که از بالا عطا می‌شود، نه از پایین به دست می‌آید.

Isaiah 48:11 ישעיהו מ"ח:יא

למעני למעני אעשה כי איד נחל וכבודי לא-אתן:

For Mine own sake, for Mine own sake, will I do it; For how should it be profaned? And My glory will I not give to another.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 כי חפץ חסד הוא

ه' «مهر را می‌خواهد؛ و این دلیل آن است که ه' برتر حتی در جایی می‌درخشد که هیچ برانگیختگی‌ای از پایین نیست.

Micah 7:18 میכה ז':י"ח

מי-אל כמוד נשא عون ועבר על-פשע לשארית נחלתו לא-תחזיק לעד אפו כי-תפץ חסד הוא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He de-

lighteth in mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75 שו"ה המשכה — אך פי . . دهינו

در نسخه خطی، عبارت «از فرودآوری» تا «یعنی» تنها چنین آمده است: «اما از مرتبه بخشنده و مهربان، یعنی...».

یادداشت کھوت

בהכת"י שם: אך מבחי' חנוך ורחום دهינו.

76 כי חפץ חסד הוא

ستایش پایانی می‌کاه (می‌کاه): «چه کسی مانند توست، ای ه'، که گناه را می‌بخشی ... او خشم خود را تا ابد نگاه نمی‌دارد، زیرا مهرورزی را دوست می‌دارد.» در اینجا، این خواست سرچشمه‌ای است که نام ه' در عوالم منظم از آن نازل می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Micah 7:18 میכה ז':י"ח

מי-אל כמוד נשא عون ועבר על-פשע לשארית נחלתו לא-תחזיק לעד אפו כי-תפץ חסד הוא:

Who is a G-d like unto Thee, that pardoneth the iniquity, And passeth by the transgression of the remnant of His heritage? He retaineth not His anger for ever, Because He de-

lighteth in mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 ועמ"ש ע"פ ואתחנן אל ה'

یادداشت، maamar مربوط به آیه «و به ه' التماس کردم» را - که آلت ربه برای بحث دو نام ه' به آن ارجاع می‌دهد - اثری معرفی می‌کند که در اور هاتورا چاپ شده است.

یادداشت کھوت

אודה"ת ואתחנן ע' פט.

78 וע"פ וירא ישראל

این همان maamar درباره «و اسرائیل دست بزرگ را دید» است که آلت ربه برای بحث دو نام ه' به آن ارجاع می‌دهد. در بخشی از این صفحه، شادی بهوده، که نور ه' را همچون پوسته‌ای می‌پوشاند، با شادی‌ای مقایسه شده است که از راه خدمت الهی پدید می‌آید.

یادداشت کھوت

לקמן סא, ד.

بند 25

79 עיקבא דמשיחא

میشنا (مشنه) دورانی را توصیف می‌کند که «در پی گام‌های مשיח (Moshiach)» است. آلت ربه (ادمو"ر הזקן) نفوس آن دوران را «پاشنه‌ها» می‌نامد؛ مرتبه‌ای که برای غلبه بر بدی، کوشش و رنج فراوان لازم دارد.

Mishnah Sotah 9:15 مشנה سوتاه ט':ט"ו

... משמת רבן שמעון בן גמליאל, בא גובי ורבو צרות. משמת רבי אלעזר בן עזריה, פסק העשר מן התקמים. משמת רבי עקיבא, בטל קבוד התורה. משמת רבי חנינא בן דוסא, בטלו אנשי מעשה. משמת רבי יוסי קטנותא, פסקו חסידים. ולמה נקרא שמו קטנותא, שהיה קטנותו של חסידים. משמת רבן יוחנן בן זכאי, בטל זיו התקמה. משמת רבן גמליאל הזקן, בטל קבוד התורה ומתה טהרה וקרישות. משמת רבי ישמעאל בן עאבי, בטל זיו ...

84 והוי"ה . . שלמעלה מההשתלי יגיי חשכי

یادداشت برای مطلبی مربوط به ה' پرتو که تاریکی را روشن می‌کند، به آنجا ارجاع می‌دهد.
یادداشت کهوت
ע' יהל אור ע' 96.

بند 27

85 שנכנסו יונים להיכל

روایت تلمود دربارهٔ חנוכה (Chanukah): هنگامی که یونانیان وارد تالار مقدس (היכל, Heichal) شدند، همهٔ روغن‌های آن را ناپاک کردند. آتار ربه (ادمو"ר הזקן) היכל را به ذهن و یونانیان را به حکمت پوسته (קליפה, kelipah) تعبیر می‌کند.

Shabbat 21b:10-11 שבת כ"א ב:י"א

מאי חנוכה? דתנו רבנן: ככ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שפשוכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ונשאום ימים טובים בהלל והודאה. תנן התם: גין היוצא מתחת ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

86 היכל . . ה"י כ"ל בגימטריא נש"ב

شرح تسماخ تسدک در آنجا ה"י را حرف ה در בינה می‌داند، سرچشمهٔ آنچه «کل» (כל, Kol [«همه»]) نامیده می‌شود، و به the זהר (זהר) دربارهٔ לך (לך) (לך) ارجاع می‌دهد. همچنین از Meorei Or (ماوري اور) نقل می‌کند که היכל بر יסוד נוקבא دلالت دارد، خواه از مادر (אמא, Imma) باشد یا از نוקבא فروتر.

یادداشت کهوت

נזכר בסה"מ תקס"ד ע' כז בהגהת הצ"צ וכ' שם: "היינו ה' דבינה שהיא מקור דנש"ב הנק' כל, והוא בזהר פ' לך צד"ב. וכ"כ במא"א אות ה"א סעיף יא היכל נק' יסוד נוקבא בין דאימא בין דנוק' תתאה" ע"ש.

87 והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה

مقاله‌ای پیشین می‌گوید یونانیان روغن‌ها را با نیروی حכמה קליפה ناپاک کردند؛ ازاین‌رو لازم بود نور از فراز حکمت مقدس به پایین کشیده شود: کوزه‌ای که کاهن اعظم آن را مهر کرده بود، «سرشار از مهر». چون این نور از مرتبه‌ای فراگیر می‌آید، حتی در نسل‌های ما، بی‌آنکه معیدی باشد، به ما می‌رسد. آن بخش پیشاپیش به این مقاله اشاره می‌کند؛ جایی که نخستین نام چهارحرفی (ה', Havayah)، در زنجیرهٔ نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus)، «تو چراغ منی» است؛ چراغ‌های معبد.

یادداشت کهوت

ראה לעיל לד, א. שערי אורה ד"ה כתיב כי אתה נרי פט"ז ואילך. לקו"ש לפי תשא כח"ו ע' 246.

88 שו"ה דקליפה — פילוסوفیا שבזמן

نسخهٔ خطی «و غیره» را می‌افزاید و به‌جای «زیرا در آن زمان»، «و در آن زمان» می‌خواند (כו' ובזמן).

یادداشت کهوت

בכת"י הג"ל נוסף: כו' ובזמן.

بند 28

89 טמאו כל השמנים

تلمود روایت می‌کند که یونانیان همهٔ روغن‌ها را در تالار مقدس (היכל, Heichal) ناپاک کردند و تنها یک کوزه، مهرشده به‌دست کاهن اعظم، پیدا شد. در اینجا، روغن‌ها حکمت مقدس (חכמה, Chochmah) هستند و کوزهٔ مهرشده، عشقی است که از بالا می‌آید.

Shabbat 21b:10 שבת כ"א ב:י"א

מאי חנוכה? דתנו רבנן: ככ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שפשוכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ונשאום ימים טובים בהלל והודאה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

90 שו"ה שרצו — להשכיחם תורתך

در آنجا این پیشنهاد مطرح می‌شود که حکمت یونانیان چنان نیرومند شد که در پی «تورای تو را از یادشان ببرند» برآمدند، زیرا از حکمت تورات، ریشهٔ همهٔ حکمت‌های جهان، بهره گرفتند و آن را نادرست به کار بردند؛ آنان می‌خواستند قدوسیّت نهفته در حکمت تورات را نجس کنند.

یادداشت کهوت

”ויש לומר שהתגברות חכמת יון (חכמה דקליפה) עד כדי כך שרצו “להשכיחם תורתך”, היא, מצד היניקה שלהם מחכמת התורה [שהרי כל החכמות שבעולם (ככל עניני העולם) שרשם ומקורם בחכמת התורה] (שהשתמשו בה) באופן בלתי רצוי” — ספר השיחות תשנ"ב כרך א ע' 197. וראה שם ע' 198 “שרצו לטמא ח"ו את הקדושה שבחכמת התורה”.

91 בהעלות אהרן את הנרות

דستور ה' به هارون (אהרן) که بخور را بسوزاند: «هنگامی که هارون چراغ‌ها را هنگام غروب روشن می‌کند.» این گفتار حسیدی (ماامר, maamar)، هارون، کاهن اعظم، را با مهر برین و عشقی که از بالا می‌آید پیوند می‌دهد.

Exodus 30:8 שמות ל':ח

ובהעלות אהרן את־הנרות בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדריכתם:

And when Aaron lighteth the lamps at dusk, he shall burn it, a perpetual incense before the L-RD throughout your generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

שמות ל, ח.

92 אהרן שושבינא דמטروניתא

در یادداشت آمده است که مأخذ این عبارت در همان‌جا ذکر شده است. آن بخش از «رشتهٔ مهر» سخن می‌گوید که بر کسی که شب‌ها تورات می‌آموزد کشیده می‌شود: عشقی نو از بالا، فراتر از طبیعت نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis)، یعنی مرتبهٔ عشق سرشار از لذت.

یادداشت کهوت

נסמן לעיל לב, ב.

93 שלמעלה מעלה מן ההשתלשלות

حاشیه‌ای در آنجا خوانش دیگری پیشنهاد می‌کند: کوزه، هیبت برتر است که در عشقی عظیم مهر شده است. چراغ‌های معبد برای جان‌های بلندمرتبهٔ آن

زمان «تو چراغ منی» بودند، حال آن که چراغ‌های حنوکا در آستانهٔ در، «ה' تاریک‌ام را روشن می‌کند» را به جان‌های فروتنی نسل‌های بعد می‌رسانند؛ این نام برتر با صدقه‌ای که بیش از توان شخص بخشیده می‌شود و با دقت در احکام ربانی، که حنوکا یکی از آنهاست، به پایین کشیده می‌شود.

יבדאשׁבֿ קהוּת

בבוכ 1223 גוסף: "ועוי"ל הפך של שמן זהו יראה עילאה והי' חתום בחותמו של כה"ג הוא בחי' אה"ר כי יראה עילאה היא למעלה מבחי' אה"ר אלא שמתלבשת בה ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין וזהו פ' לשון בהורות בדחילו ורחימו, וזהו ענין הנרות שהיו במקדש והנרות דחנוכה כי הנרות שהיו במקדש הוא ע"ד כי אתה נרי הוי' כי אז היו הנשמות גבוהות, וזהו שארז"ל וכי לאורה הוא צריך כו' פ' אורה בה' הוא בחי' ההארה והזיו הנמשך מבחי' ה' תתאה היא בחי' מלכותו ית' והוא בחי' אלקי הכח והחיות של כללות העולם הנמשך בהם מבחי' מלכותו ית' שנק' ג"כ בשם אור כמשל והוא הנק' אורה, ומבואר למעלה שבחי' זו הוא רק הארה וזיו בעלמא, וזהו וכי לאורה הוא צריך אלא עדות הוא כו' שע"י הדלקת הנרות נמשך אור עליון בחי' שם הוי' ממש שהוא עצמיות האור ולא זיו והארה בעלמא שע"ז נאמר ואמת ה' לעולם, והוא בחי' נהורא חיוורא כו', אך מצות נר חנוכה שתקינן להדליק הנרות בפתח הסמוך לרה"ר הוא להמשיך בחי' זו גם לנשמות הנמוכים בדורותינו אלה, והוא מבחי' והוי' יגיה חשכי, ועי' מ"ש במ"א ע"פ רני ושמחי איך יש ג' בחי' בעבודת ה', ולפעמים נק' כנס"י בשם בת ולפעמים כו', ומבואר שם בענין בחי' בת היינו שהוא בחי' מקבל, וזהו בחי' והוי' יגיה חשכי המבואר כאן שיש חושך המחשיך בנפשו עד שא"א לו לבא בעצמו לבחי' רצוא ומס"נ בק"ש, אע"פ שמתבונן ומבין בגדולת ה' וכי אליו יאתה למסור נפשו ורוחו ונשמתו ולמאוס בהבלי העולם עכ"ז אין לו כח המושך בפ' לאהבה ורצון זה כו', והיינו מצד שהנשמות הם נמוכות במדרגה כנ"ל, אלא שאעפ"כ והוי' יגיה חשכי וע"ז נאמר תתן אמת ליעקב שאין לו בחי' אמת מצד עצמו רק תתן אמת וכו' (משא"כ בנשמות הגבוהות נא' אשר יקראוהו באמת כמשל) שיבא לבחי' רצוא ומס"נ בק"ש, ולכן נק' בחי' זו בת שהוא בחי' מקבל האמת מלמעלה אבל מצד עצמו לית ליה כו', ובחי' אחותי זהו נשמות גבוהות שנק' אחי' ורעים למקום, והיינו מעלת בחי' הצדיקים שאמרו בגמ' תורתו אומנתו ונק' תורתו וכמ"ש ובתורתו יהגה שנק' התורה על שמו ממש, א"כ אינו בחי' מקבל כי התורה שהוא תורתו נותנת בו הכח והעוז לבא לבחי' הנ"ל, וזהו והנה כי אתה נרי הוי' אתה היינו אותיות התורה מא' ועד תי"ו וכו', והוא בחי' ובתורתו יהגה כו', והנה מ"ש רני ושמחי בת וכו' היינו שלע"ל תתעלה הבחי' בת ביתר שאת ע"ש, והטעם מובן עפ"י מ"ש כאן דבחי' יגיה חשכי נמשך ממקום עליון יותר מבחי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', שהוא למעלה מבחי' כי אתה נרי הוי' כנ"ל באריכות, ולכן בחי' בת שהוא מקבל מבחי' זו תתעלה לע"ל לבחי' זו ממש שלמעלה מהשתלשלות. וזהו בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', פ' באור המאיר בש' הוי' שאור זה הוא בחי' השם הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכו', אך איך ומה מקבל מבחי' זו בשם ה' שלמעלה מהשתלשלות הנה הוא ע"י הצדקה שנק' בשם זריעה וזרע צדקות כמו שהצמיחה מכח הצומח שבארץ הוא מצמיחה הרבה, והיינו מפני שיש בו בחי' א"ס ממאמר תדשא הארץ כו' להצמיח עד אין קץ כך הצדקה הוא בבחי' זריעה שיש בה בחי' כח א"ס בהעלם וכו', ופרט מעשה הצדקה שבלי צמצום כ"א בויתור רב לחוש על דל ואביון ביותר מיכולתו וכדפי' באגה"ק ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו שכח בחי' צדקה וחסד זה הוא דוקא הממשיך מבחי' חסד עילאה שלמעלה מהשתלשלות כו' ע"ש הטיב. וגם ע"י סור מרע בל"ת וכל ד"ס שהמורם יותר מד"ת וזהו ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, דהנה בתושב"כ יש פסיק טעמא בין שם הוי' שלמעלה מעלה מהשתלשלות וכו', והיינו שאינו נמשך כ"א ע"י התשובה, וע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים צד"ג א"א לעמוד לפי שע"י התשובה מעומקא דליבא בחילא יתיר בבחי' כלות הנפש שממשיך י"ג מדה"ר שהן מבחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, והנה מדברים סופרים בקיום מצות נר חנוכה הורו לנו שע"י קיום כל מצות עשה

ול"ת דרבנן בסור מרע וע"ש בכל דקדוקי סופרים ואזהרותיהם נמשך להיות והוי' יגיה חשכי שהוא בחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות מה שאינו נמשך ע"י תושב"כ כו', ולכן חמורים ד"ס מד"ת וכו' וכה"ג נת' במ"א ג"כ ע"פ מארז"ל ואיך לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והן מדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה, כי בחי' ישא ה' פניו ע"י הוא גילוי מבחי' שלמעלה מהשתלשלות וכמ"ש ג"כ בי"ג מדה"ר ויעבור הוי' על פניו וכו', וכן ביום כיפור כתיב לפני הוי' תטהרו לפני היינו בחי' פנימיות והרי גילוי בחי' זו נמשך דוקא ע"י שמדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה שהוא מד"ס וזהו כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים יותר מיינה של תורה".

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/13/

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لبوی بیتسحاق